

ЗВЯЗДА

22 КАСТРЫЧНИКА 2008 г.
СЕРАДА
№ 200 (26313)

Кошт 500 рублёў
ВЫДАЁЦЦА 3 З ЖНІўНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Аляксандр Лукашэнка пажадаў удзельнікам V маладзёжных Дэльфійскіх гульніў краін СНД алімпійскага духу, сумленнай барацьбы і дружбы

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў арганізатараў, удзельнікаў і гасцей з адкрыццём V маладзёжных Дэльфійскіх гульніў дзяржаў — удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

У віншаванні гаворыцца, што гэта творчая Алімпіада, традыцыі якой дайшлі да нас з глыбокай даўніны, уяўляе сабой вышэйшы форум мастацтваў. Яна садзейнічае захаванню і прынамжэнно сусветнай духоўнай спадчыны, выхаванню ў людзей паважлівага стаўлення да культур іншых народаў. Беларусь упэўнена ўдасцюна гонару стаць гаспадыняй Гульніў і прымаць у сябе лепшых прадстаўнікоў таленавітай моладзі краін СНД. Аляксандр Лукашэнка пажадаў, каб гэта маштабнае і шматракурснае свята прайшло ў сапраўды алімпійскім духу сумленнай барацьбы, дружбы, ўзаемаарування.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «БЕЛАРУСЬ ІДЗЕ ПА ШЛЯХУ СТВАРЭННЯ ЭФЕКТЫўНАЙ СІСТЭМЫ АБАРОНЫ»

Учора Галоўнакамандуючы — Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка ўзяў удзел у завяршальнай фазе комплекснага апэратыўнага вучэння «Восень-2008».

Беларуская армія і іншыя сілавя структуры ўдасканалююць свае навыкі пастаянна. Буйнамаштабныя комплексныя вучэнні праводзяцца кожныя два гады, пачынаючы з 2001 года. Восі і сёлета каардынацыя сілаў і сродкаў, наладжанне ўзаемадзеяння адпрацоўвалася ўся ваенная арганізацыя дзяржавы. Таксама ў ходзе вучэнняў адпрацоўваліся пытанні ўзаемадзеяння ў складзе рэгіянальнай групы войскаў Беларусі і Расіі.

Усё ў комплексным апэратыўна-вучэнні «Восень-2008» ўзлілі ўдзел 8,5 тысячы ваіскоўцаў, у тым ліку 2,5 тысячы прызваных з запасу, 240 бронемашын, 60 танкаў, каля 40 артылерыйскіх гармат, больш за 40 лятальных апаратаў, у тым ліку 12 расійскіх. У ходзе першага этапу вучэнняў былі адпрацаваны пытанні непасрэднай падрыхтоўкі абараняльнай аперацыі. На другім этапе ажыццяўлялася кіраванне войскамі і сіламі падчас яе правядзення.

Дзеянні войскаў адпрацоўваліся на фоне стварэння апэратыўнай абстаноўкі, згодна з якой Беларусь умоўна была падзелена на дзве дзяржавы — Мастоўію і Сасноўію. Сасноўія для атрымання фармальнай нагоды выкарыстання сваіх узброеных сілаў ініцыявала масавыя беспарадкі і ўзброеныя сутыкненні карэннага насельніцтва Мастоўіі з сасноўцамі, якія пражываюць на тэрыторыі Наваградскай вобласці.

Фота БЕЛТА.

Мастоўія вяла актыўную дзейнасць па недапушчэнні развязвання ўзброенага канфлікту. З пачаткам агрэсіі адбывалася паветраны ўдар праціў-

ніцка, з нанясеннем шэрагу ўдараў у адказ па яго пунктах кіравання, аб'ектах інфраструктуры і групой войскаў. Спыніўшы праціўніка, планавалася разграміць групую войскаў, якая ўключілася на тэрыторыю Мастоўіі, і аднавіць дзяржаўную мяжу.

У першай палове дня Прэзідэнт улетэў баявым самалётам Су-25 і Су-27 з аэрадромнага ўчастка магістралі М-1/Е 30 Мінск—Брэст, паблізу Івацэвічаў. Галоўнакамандуючы заслухаў справаздачу міністра абароны генерал-паўкоўніка Леаніда Мальцава аб выкарыстанні авіяцыі ў баявых умовах, а таксама ўручыў лётчыкам памятную падарункі.

Пазней на палігоне ваенна-паветраных сілаў і войскаў праілаветранай абароны «Даманава», што ў 45 кіламетрах ад Баранавічаў, Аляксандр Лукашэнка наведваў пункт стратэгічнага кіравання каманднага пункта Узброеных Сілаў. Прэзідэнт пазнаёміўся не толькі з ходам вучэнняў, але і з сапраўдным планам абароны краіны ва ўмовах рэальных баявых дзеянняў.

Галоўнакамандуючы таксама былі прадстаўлены пункт кіравання разведкай і штабная машына са складу гэтага пункта, дзе Аляксандр Лукашэнка далжылі аб тэхнічных сродках разведкі, якія ёсць на ўзброены нашай арміі. На цэнтральным пункце кіравання палігона «Даманава» Прэзідэнт пазнаёміўся з ходам падрыхтоўкі войскаў ППА, а таксама з дзеяннямі сілаў і сродкаў Узброеных Сілаў ў інтэрасах вырашэння задачы па недапушчэнні неземных сродкаў праціўніка на аб'екты ППА. Галоўнакамандуючы Аляксандр Лука-

шэнка таксама азнаёміўся з найноўшымі ўзорами ўзбраення і ваеннай тэхнікі, якія будуць пастаўлены ў войскі ў адпаведнасці з дзяржаўнай праграмай і Канцэпцыяй будаўніцтва і развіцця Узброеных Сілаў Рэспублікі Беларусь да 2020 года.

Па выніках вучэння Галоўнакамандуючы — Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка правёў агляд войскаў, а таксама ўручыў лепшым беларускім і расійскім ваіскоўцам каштоўныя падарункі.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, правядзенне буйных вучэнняў — гэта традыцыйны экзамен для беларускай арміі, які яна штогод трымае перад сваім народам. Безумоўна, Беларусь не можа валодаць такім ваенным патэнцыялам, які быў бы супастаўляць з магчымасцю вялікіх саюзі. «Такой мэтаў мы перад сабой і не ставім», — падкрэсліў Прэзідэнт. Беларусь ідзе па шляху стварэння эфектыўнай сістэмы абароны і будаўніцтва арміі, здольнай па сваёй вылучы вестці сучасную вайну.

«Нашы Узброеныя Сілы з'яўляюцца не сродкам нападу, а надзейным гарантам бяспекі і тэрытарыяльнай цэласнасці краіны», — адзначыў Прэзідэнт. Існуючая арганізацыйна-штатная структура і сучасная сістэма кіравання даюць магчымасць выкарыстоўваць сучасныя формы і спосабы прымянення войскаў, адзначыў Аляксандр Лукашэнка. «Завяршыўшы фундаментальныя пераўтварэнні ў арміі, цяпер мы кіраемся аб далейшым яго развіцці на новым якім узроўні выкарыстання інавацыяў у ваеннай справе. Найважнейшае значэнне ў вырашэнні гэтай

задачы належыць палявой вывучцы органаў кіравання і войскаў», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў усіх удзельнікаў комплекснага апэратыўнага вучэння з яго паспяховым завяршэннем. Галоўнае мэта «Восень-2008» — навучанне Узброеных Сілаў і іншых структурных элементаў ваеннай арганізацыі дзяржавы ўзгодненаму выдзеленню стратэгічнай абараняльнай аперацыі — дасягнута. Гэта яшчэ адзін крок ва ўмацаванні абароназдольнасці краіны.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, для вырашэння пастаўленай задачы была створана абстаноўка, якая максімальна ўлічвае магчымыя варыянты развязвання агрэсіі супраць нашай дзяржавы. Упер бую зроблены на пытанні адпраціўкі кіравання Узброенымі Сіламі, іншымі войскамі і фарміраваннямі ў ходзе адбывання ваеннага нападу. Як заўважыў Аляксандр Лукашэнка, гэта вучэнне дало магчымасць атрымаць практычны вопыт эфектыўнага выкарыстання сілаў і сродкаў усёй ваеннай арганізацыі дзяржавы. Галоўнакамандуючы адзначыў высокі ўзровень падрыхтоўкі не толькі органаў ваеннага кіравання, злучэнняў, часцей і падраздзяленняў Узброеных Сілаў, але таксама сабавога складу КДБ, МНС, пагранічнай службы, унутраных войскаў МУС, якія бралі ўдзел у вучэнні. Асабліва ўдзячнасць Аляксандр Лукашэнка выказаў ваеннаабавязаным, прызваным з запасу. Іх удзел у такіх мерапрыемствах практычна пастаянна і сведчыць аб глыбокай адданасці ўсіх грамадзян за абарону роднай зямлі. «Мы і надалей будзем падтрымліваць гэту традыцыю», — заўважыў Прэзідэнт.

Вучэнне «Восень-2008» насяла адкрыты характар. Назіральнікі, замежныя ваенныя аташы, прадстаўнікі СМІ змоглі на свае вочы пераканання ў тым, што падтрыманне высокай ступені абароназдольнасці пастаянна знаходзіцца ў цэнтры ўвагі кіраўніцтва дзяржавы.

У ходзе апэратыўнага комплекснага вучэння былі адпрацаваны дзясяткі тактычных схем, працавала каля 100 даследчых груп, высновы якіх будуць закладзены ў Канцэпцыю будаўніцтва і развіцця Узброеных Сілаў Рэспублікі Беларусь да 2020 года.

Па завяршэнні вучэння кіраўнік дзяржавы адказаў на пытанні журналістаў.

Сяргей ПРОТАС.

Парламенцкі дзённік «РАДЫЯЦЫўНА БЯСПЕЧНЫ» ЗАКОН

Дэпутатны і змяненні ў адпаведны нарматыўна-прававы акт «Дэпутаты прынялі ў другім чытанні»

Прапанаваныя папраўкі ў закон аб радыяцыйнай бяспецы насельніцтва дэпутаты ўчора разгледзелі ў другім чытанні. Пры даражкоўцы дакумента з'явіліся вызначэнні паняццяў «аб'ект аб'ядноўвання з радыяцыйна-аховавага», «радыяактыўнае рэчыва». Быў уключаны адзямі змяненні «крыніца ініцыюючага выпраменьвання», канкрэтызавана кампетэнцыя дзяржаўных органаў у сферы забеспячэння радыяцыйнай бяспекі, а таксама спецыяльна створанай Нацыянальнай камісіі Беларусі па радыяцыйнай ахове пры Савета Міністраў краіны. Больш выразна ў даражкоўнай версіі, якая будзе накіраваная ў Савет Рэспублікі, вызначаны патрабаванні па забеспячэнні радыяцыйнай бяспекі пры аб'ядноўванні з радыяактыўнымі адходамі, пры трансгранічным перамяшчэнні крыніц ініцыюючага выпраменьвання, а таксама абавязкі карыстальніка крыніц ініцыюючага выпраменьвання.

Законнапраект практычна выключнае ўсялякую непрадугледжаную верагоднасць паражэння нашага насельніцтва крыніцамі ініцыюючага выпраменьвання, — запэўніў журналістаў Мікалай СЕРГІЕНКА, намеснік старшын Пастаяннай камісіі па праблемах чарнобыльскай катастрофы, экалогіі і прыродакарыстання. — Пры ўмове, што гэтыя людзі — фізічныя або юрыдычныя асобы — не дасягнуць парашэнняў у аб'ядноўванні з такімі крыніцамі.

Закон не забараняе валоданне крыніцамі ініцыюючага выпраменьвання прыватнымі асобам, аднак прапісана ўсе звязана з гэтым абавязкі аб'ядноўвання, утылізацыя ва ўстаноўленым парадку. Кантраляваць гэта будзе Міністэрства па надзвычайных сітуацыях.

Намеснік старшын камісіі зрабіў акцэнт на актуальнасці гэтага нарматыўна-прававога акта, улічваючы планы па будаўніцтве АЭС.

— Існуе сусветная сістэма правядзення адпрацаваных прадуктаў атамнай станцыі. У нашай краіне пакуль не адпрацавана, куды мы іх будзем здаваць. Гэта таксама, як мы не ведаем пакуль, дзе будзем

браць само радыяцыйнае паліва. Гэта пытанні дзяржаўныя, яны будуць адражывацца. На тэрыторыі Беларусі ёсць месцы часовага пахавання крыніц выпраменьвання, аднак размовы пра нейкія магільнікі, пастаянныя сховішчы адпрацаванага паліва нашай атамнай станцыі пакуль няма...

Паводле яго слоў, такое рашэнне будзе прымацца паралельна з будаўніцтвам АЭС.

КВАТЭРУ ЗАМЕСТ АЛІМЕНТАў?

Прыняты дэпутатамі законапраект дазваляе бацькам заключыць пагадненні аб выплатах на дзяцей

Нижняя палата беларускага парламента ўчора прыняла дэпутатны і змяненні ў некаторыя кодзіцы па пытаннях спажання аліменту на дзяцей. Як адзначыў Раман Корап, ад Пастаяннай камісіі па ахове здароўя, фізічнай культуры, справах сям'і і моладзі, праект закона «накіраваны на тых нядабрых бацькоў, якія ўхіляліся ад выплаты аліменту» — афармлілася на чварць, на палову стаўкі, атрымлівалі заробкі ў канвертах». Цяпер жа вызначана планка, менш за якую бацькі плаціць не змогуць, як ні кітэруй... Прычым планка, прызначаная народнымі выбіракамі, куды вышэйшая, чым пазначаная ў праекце, унесеным Саветам Міністраў (адна базавая велічыня).

— У Палату прадстаўнікоў паступіла вельмі шмат звртаў ад бацькоў, якія атрымлівалі аліменты. На падставе гэтага былі ініцыяваныя ад устанавлення мінімальнага памеру аліменту, — патлумачыў дэпутат.

Паводле прапановы парламентарыяў, на ўтрыманне сваіх няпоўнагадовых нашчадкаў бацькі будуць абавязаны выдаткоўваць 50 працэнтаў бюджэту працяжковага мінімуму штомесца — на аднаго дзіця, 75 — на дваіх, 100 працэнтаў — на траіх і больш. Законнапраект прадугледжана таксама, што бацькі могуць добраахвотна дамавіцца паміж сабой аб вылате аліменту, заключыўшы адпаведнае пагадненне. Раман Корап падкрэсліў, што пры заключэнні пагаднення паміж бацькамі аліменты можна замяніць пэўнымі матэрыяльнымі каштоўнасцямі або маёмасцю. Скажам, перадаць кватэру — лічы, ад рэгулярных выплат пазбавіцца.

Ала МАЧАЛАВА.

І флікер не выратаваў

У Глыбоцкім раёне, у вёсцы Дзяржаўшчына, учыра пад коламі легкавой машыны загінуў вясельнік.

Апошні раптам выехаў з непрыкметнай шпай дароги на вуліцу, па якой рухалася «Рэно-Лагуна». І вясельнік быў абсталены святлоадбівальнымі элементамі, і сам ягоны гаспадар, 25-гадовы рабочы сельскагаспадарчага кааператыва, быў з флікерам. У выніку ДТЗ хлопец, на жаль, загінуў на месцы аварыі.

Аляксандр ПУШАНСКИ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

КАЗАХСТАН ВЫБЕў СВАЕ ВОЙСКІ З ІРАКА

У аўтар, 21 кастрычніка, казахскія міратворцы вылечелі ў Алма-Ату.

Ваенныя вяртаюцца на радзіму па просьбе ўрада Ірака. Міратворчы кантынгент цалкам выканавы задачы, якія былі перад імі пастаўлены, і завяршыў сваю місію. Казахстан увёў сваіх інжынераў-сапёрны атрад у Ірак у жніўні 2003 года. Ваенныя займаліся размяшчэннем тэрыторыі, абсталёваннем пунктаў паліавага водазабеспячэння, ачысткай вады і аказаннем медыцынскай дапамогі насельніцтву Ірака. За перыяд міратворчай місіі адзі з казахскіх ваеннаслужачых загінуў, некалькі чалавек былі паранены.

ПАМЁР АўТАР ХІТ-ПАРАДАў СЛАВУТАСЦЯў

Вядомы крытык моды і дызайнер Містэр Блэквэл, які склаў даў штогадовыя спісы знакамітых людзей, якія апрануты лепш і горш за астатніх, памёр 19 кастрычніка ад кішэчнай інфекцыі.

Яму было 86 гадоў.

Упершыню крытык склаў спіс самых безгустоўна апранутых слаўціц у 1960 годзе. Рычард Блэквэл сачыў за тым, якое адзенне носіць зоркі шоу-бізнэсу і раз на год, у студзені, падводзіў саюсаблівыя вынікі, выдзяляючы сярэд публічных людзей тых, хто, паводле яго меркавання, апранаецца доб-

в. Зялёнка Полацкі раён.

Ва Урадзе НОВАЕ ў ФАРМАЦЫЎ

Рэалізацыя інавацыйных праектаў дазволіць замасціць імпорт 1 тысячы найменняў медыцынапрапаратаў

Сёння 10 арганізацый канцэрна «Белфарма» удзельнічаюць у рэалізацыі 16 інавацыйных праектаў, праінфармаваў прысутных на ўчарашнім пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў Беларусі старшыня канцэрна Мікаіл Чаропа. Паводле яго слоў, канцэрн, каб зменшыць імпортную залежнасць краіны ў лекавым забеспячэнні, рэалізуе сем праектаў першага ўзроўня (новыя прадпрыемствы і найважнейшыя вытворчасці), два — другога (новыя вытворчасці на прадпрыемствах, якія дзейнічаюць) і сем — трэцяга (мадэрнізацыя дзеючых вытворчасцяў на падставе ўкаранення новых і высокіх тэхналогій).

Падрабязна спыніўшыся на праблемных момантах рэалізацыі праектаў, Мікаіл Чаропа, у прыватнасці, угадаў пра тое, што зрываюцца графікі па стварэнні сумесных прадпрыемстваў па вытворчасці паліўнага этанолу ў Мазыры і Бабруйску. Прычым адбываецца гэта не па віне беларускага боку, а менавіта замежнага інвестара. Апошні — кампанія «Грынфільд» — прапануе, напрыклад, акрамя вытворчасці толькі біяэтанола, які будзе залічана, выпускаць яшчэ і бядэўныя, біягэз і шэраг іншых хімічных прадуктаў. Разам з тым, каб рэалізаваць гэтыя прапановы, патрабуецца падрыхтаваць адпаведны бізнэс-план, ацэнку якага павінны зрабіць і беларускія навукоўцы.

Старшыня канцэрна нагадаў і пра тое, што пасля таго, як расійскі інвестар не праявіў зацікаўленасці ў стварэнні новай фармацэўтычнай вытворчасці ў Віцебску, было вырашана рэалізаваць гэты праект у два этапы. Першы — арганізацыя фасуюкі і упакоўкі таблетчана-лекавых формаў на пляцоўцы адміністрацыйна-бытавога корпусу прадпрыемства «Мегом»: рэалізаваць яго плануецца ўжо ў снежні гэтага года. У ходзе другога этапу будзе арганізавана вытворчасць лекавых сродкаў па поўным цыкле з уводам у дзеянне ў чэрвені 2010 года.

Мікаіл Чаропа таксама паведаў, што зараз вядуцца перамовы з латвійскім інвестарам, кампаніяй «Грынджэ», аб стварэнні сумеснага прадпрыемства з Барысаўскім заводам медыцынапрапаратаў. Праўда, і тут не абшылос без некажанскасці: кампанія вылучае шэраг умоў, каб удзельнічаць у праекце. Так, да прыкладу, латвійскі інвестар заўважыў пра тое, што не зацікаўлены ў выпуску стартных медыцынапрапаратаў. І прапануе вывесці са складу завода сельскаўска гаспадарку, якая была далучана да прадпрыемства раней. Аднак, упушчаны кіраўнік канцэрна, за непрацягла тэрмін гэтыя пытанні будуць адпрацаваны і бакі знойдуць выйсце з сітуацыі.

Дакладваючы аб выкананні іншых праектаў, Мікаіл Чаропа зазначыў, што іх рэалізацыя ідзе паспяхова. Так, у адпаведнасці з планам стварэння мазевага вытворчасці на РУП «Белмедфармпраект», што дазволіць павялічыць магчымасці па выпуску прадукцыі і пашырыць яе наменклатуру. Акрамя таго, у адпаведнасці з графікам рэалізацыі праекта па стварэнні вытворчасці новых лекавых формаў у Драгчыне, а ўвод у эксплуатацыю новай вытворчасці лекаў у Лідзе адбудзецца на год раней запланаванага — да снежня гэтага года. Што, дарчы, дасць магчымасць павялічыць аб'ём вытворчасці ў 1,6 раза.

Як падкрэсліў Мікаіл Чаропа, рэалізацыя 16 інавацыйных праектаў дазволіць замяніць імпорт 1 тысячы найменняў медыцынапрапаратаў.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ра і дрэнна. У абодва спісы ўваходзілі па 10 чалавек. У 1999 годзе Блэквэл уключыў у хіт-парад дзве на апранутых слаўціц нават каралеву Вялікабрытаніі Елізавету II.

КРУІЗНЫ ЛАЙНЕР УРЭЗАўСЯ ў ПРЫЧАЛ «Круізнае судна «Seven Seas Voyager» пад сцягам Багамскіх астравоў, з 662 пасажырамі і 439 членамі экіпажа на борце, урэзалася ў прычал пры швартоўцы ў порце Родаса», — гаворыцца ў паведамленні міністэрства гандлёвага флоту Грэцыі.

Судна зрабіла прыпынак на Родаса па дарозе з Кушадасу (Турцыя) на Мікан. Ад сутыкнення ў корпусе карабля вышэй за ватэрліню ўтварылася паўтараметровая ўвагнутасць. Пасажыры пры сутыкненні не пацярпелі. Судна забаронена індэцэнту.

РАЗРЫў ПАМІЖ БЕДНЫМІ І БАГАТЫМІ ДАСЯГНУў 20-ГАДОВАГА МАКСІМУМУ

У большасці развітых краін разрыў паміж багатымі і беднымі павялічыўся за апошнія 20 гадоў. У даследаванні, якое правяла Арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця (АЭСР), гаворыцца, што за апошнія дзесяцігоддзі ад эканамічнага росту ў развітых краінах выйралі багатыя. Сярэдні даход 10 працэнтаў самых багатых людзей быў амаль у 9 разоў вышэйшы, чым у самых бедных 10 працэнтаў. Пры гэтым у дзесяці працэнтаў найбольш беднай часткі насельніцтва зараз больш за ўсё рызыкуюць апынуцца не пажылыя людзі, а дзеці і падлеткі. Самае горшае за ўсё сітуацыя ў Канадзе, Германіі, Нарвегіі і ЗША.

Прэзідэнт Беларусі павіншаваў з днём нараджэння Кардынала Казіміра Свёнтака

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка павіншаваў з днём нараджэння Кардынала Казіміра Свёнтака, Апостальскага адміністратара Пінскай епархіі.

«Усё Ваша жыццё прысвечана служэнню Богу і людзям. Для тысяч католікаў Вы — першы Кардынал Беларусі — служыце прыкладам шчырага і адданасці свайму высокаму прызначэнню, — адзначыў у віншаванні кіраўнік дзяржавы. — Дзякуючы Вам пачалося адраджэнне Рымска-каталіцкай царквы на нашай зямлі, адноўлены многія прыходы, пачалі сваё дзейнасць вышэйшыя духоўныя семінары, набыў новае аблічча Архаіефэральны касцёл імя Прасветай Дзевы Марыі ў Мінску».

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што адкрытасць Кардынала Казіміра Свёнтака, яго бацькоўскае стаўленне да клірыкаў і вернікаў, незвычайная адоранасць і вялікая працавітасць здабылі любоў і павагу ва ўсім каталіцкім свеце. Прэзідэнт пажадаў Кардыналу Казіміру Свёнтаку, Апостальскаму адміністратара Пінскай епархіі моцы душэўнага і цясельнага сілаў, невячэрняй энергіі і аптымізму.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ПАЛІВА ХОПЦІ НА ўВЕСІ АЦЯПЛЯЛЬНЫ СЕЗОН

Пасля таго як «падаргаліся» аб'екты сацыяльнай сферы, пачалі падключыць ацяпленне і ў жыллёвым фондзе. Наступны крок — адміністрацыйныя будынкы, рашэнне аб пачатку «батарэйнага» перыяду ў якіх прымаюць канкрэтную падтрымку і арганізацыі.

Такім чынам, нарэшце пачынаецца ўсеагульнае «пацяпленне». Надзённае пытанне, якое ўзнікае цяпер: ці ўдасца нарыхтавана паліва? Як запэўніць карэспандэнта «Звязды» начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Анатоль Шагун, мазуці хопці да канца ацяпляльнага сезона, друў таксама назапашана ў сярэднім на пяць месяцаў. Дарчы, на мясцовыя віды паліва прыпадае чварць агульнага паліва-энергетычнага балансу аб'ектаў сістэмы Мінжылкамунгаса.

Мікалай ЛІТВІНАў.

БПС-БАНК

С 23 Октября 2008 г. ОАО «БПС-Банк»

предлагает физическим лицам срочный банковский депозит в белорусских рублях и иностранной валюте (доллары США, евро)

«ВАШ ВЫБОР»

на следующих условиях:

Сроки привлечения, сумма несняемого остатка, процентные ставки:

Сумма первоначального взноса	Частичное востребование средств без потери процентов до остатка	Срок привлечения		
		1 год	2 года	3 года
300-10 000 вкл.	3 000	13,0	14,0	14,5
>10000-20000 вкл.	6 000	13,5	14,25	14,75
> 20 000	11 000	14,0	14,5	15,0

Иностранная валюта (доллары США, евро)

до 5000 вкл.	2500	8,5	9,5	9,75
>5000-10000 вкл.	5 000	8,75	9,75	10,0
>10000	6 000	9,0	10,0	10,25

Дополнительные взносы	Порядок начисления и выплаты процентов	Досрочное расторжение	Иные условия	• без ограничения суммы и периодичности внесения • ежемесячная капитализация • выплата за любое количество периодов начисления • до 3-х месяцев включительно — ставка текущего счета • свыше 3-х месяцев до 1 года включительно — 85 % ставки по депозиту • свыше 1 года — установленная ставка по договору депозита

НОВАЯ СТАЎКА З ПАПРАЎКАЙ

У Беларусі вызначаны карэктуючы каэфіцыенты да тарыфных ставак работнікаў арганізацый, якія фінансуюцца з бюджэту або карыстаюцца дзяржаўнымі датацамі паведамля пра-сакратар Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Галіна Трафіменка.

У прыватнасці, карэктуючы каэфіцыент з 1 па 2 разрад Адзін таварнай сеткі складзе 2,260, з 2 да 3 разрад — 1,980, з 3 па 4 разрад — 1,710, з 4 па 5 разрад — 1,490, з 5 па 6 разрад — 1,400, з 6 па 7 разрад — 1,300, з 7 па 8 разрад — 1,240, з 8 па 9 разрад — 1,200, з 9 па 10 разрад — 1,150, з 10 па 11 разрад — 1,115, з 11 па 12 разрад — 1,070, з 12 па 13 разрад — 1,038, з 13 па 14 разрад — 1,010, з 14 па 15 разрад — 0,965, з 15 па 16 разрад — 0,951, з 16 па 17 разрад — 0,940, з 17 па 18 разрад — 0,929, з 18 па 19 разрад — 0,919, з 19 па 20 разрад — 0,909, з 20 па 21 разрад — 0,901, з 21 па 22 разрад — 0,896, з 22 па 23 разрад — 0,895, з 23 па 24 разрад — 0,894, з 24 па 25 разрад — 0,893, з 25 па 26 разрад — 0,892, з 26 па 27 разрад — 0,891, а па 27 разраду — 0,890.

Да слова, варта зазначыць, што карэктуючы каэфіцыенты будуць уведзены з 1 лістапада — адначасова са змяненнем тарыфнай стаўкі 1 разраду, якая, варта нагадаць, павялічыцца з 73 да 91 тысячы рублёў.

Сяргей ГРЫБ.

Расія прадаставіць Беларусі стабілізацыйны крэдыт у \$2 млрд

Расія прыняла рашэнне прадаставіць Беларусі стабілізацыйны крэдыт у аб'ёме \$2 млрд. Аб гэтым заявіў міністр фінансаў Расіі Аляксей Кудрын, паведамляючы інфармацыйныя агенствы.

«На мінулым тыдні Расія прыняла рашэнне аб выдзяленні Распубліцы Беларусь крэдыту на \$2 млрд», — сказаў ён, удакладніўшы, што крэдыт будзе прадаставлены дзюма траншамі: \$1 млрд у гэтым годзе і яшчэ \$1 млрд — у наступным.

У Міністэрстве фінансаў Беларусі карэспандэнту БЕЛТА таксама паведамлілі, што цяпер міністр фінансаў Беларусі Андрэй Харкавец знаходзіцца ў Маскве на сустрэчы кіраўнікоў мінфінаў краін Саюзджанства.

Нагадаем, што Расія прадаставіла Беларусі ў 2007 годзе стабілізацыйны крэдыт на суму \$1,5 млрд на 15 гадоў пад стаўку LIBOR +0,75 працента з п'ягадовай адтэрміноўкай плацяжы па асноўным доўгу.

Стабільны рост

па выніках работы за 9 месяцаў па асноўных напрамках дзейнасці дэманструе «Прыорбанк» ААТ.

Як паведамлілі карэспандэнту «Звязды» ў аддзеле грамадскіх сувязяў банка, вынікам трох кварталаў стаў прыбытак у памеры 84,4 мільярада рублёў. Гэта ў 1,5 раза больш, чым за аналагічны перыяд летась. Рентабельнасць капіталу банка склала 29,8 працента, рентабельнасць актываў — 2,4. Што датычыцца ўласнага капіталу банка, то на 1 кастрычніка гэтага года ён дасягнуў 451,7 мільярада рублёў, ці 214 мільянаў долараў. На працягу года Прыорбанк павялічыў статутны фонд са 102,8 мільярада рублёў да 270 мільярадаў. А да канца года плануецца павялічыць яго дадаткова за кошт сродкаў асноўнага акцыянера — Райфайзен Інтэрнэшнл Банк — Хольдын, АГ. Крэдытны партфель банка на пачатак кастрычніка склаў 3431 мільярада рублёў і павялічыцца з пачатку года на 703 мільярады рублёў. А найбольш дынамічна развівалася крэдытаванне насельніцтва: крэдыты і пазыкі фізічным асобам на 1 кастрычніка дасягнулі і 178,4 мільярада рублёў і выраслі на 72,5 працента. Рэсурсная база банка на гэтую ж дату складала 4 063,5 мільярада рублёў і вырасла з пачатку года на 35,9 працента. Сродкі корысных асобаў склалі і 723 мільярада рублёў, альбо 42 праценты ў рэсурснай базе банка, укладчы насельніцтва — 783,3 мільярада рублёў (19 працентаў). Апошня, дарчыні, выраслі на 43 праценты.

Ігар ГРЫШЫН.

Ніхто не забыты

Сімпазіум па Халакосце

У сталіцы Беларусі і ў іншых гарадах краіны працягваюцца памятныя мерапрыемствы з нагоды 65-й гадавіны ліквідацыі Мінскага гета. Яны завершацца 24 кастрычніка.

Адным з арганізатараў гэтых мерапрыемстваў стаў Мінскі міжнародны адукацыйны цэнтр (МАЦ) імя Іаганеса Рау. Там напярэдадні гадзінны трагедыі мінскіх яўрэяў у гадзі Вялікай Айчыннай вайны адбылася прэс-канферэнцыя. На ёй вядомы беларускі архітэктар і старшыня Саюза беларускіх яўрэйскіх грамадскіх арганізацый Леанід Левін і былы вязьня Мінскага гета старшыня Беларускага грамадскага аб'яднання яўрэяў — былых вязьняў гета і нашчаскіх кандлагераў Міхаіл Трысцёр падрабязна расказалі аб насчаный праграме мерапрыемстваў. Сярод іх і правядзенне міжнароднага навуковага сімпазіума па Халакосце, які сёння адбудзецца ў адукацыйным цэнтры імя Іаганеса Рау. Галюны дакладчык — вядомы нямецкі гісторык, дырэктар інстытута даследаванняў антысемізму з Берліна Болдуган Бенц.

У нашу сталіцу прыбыла вялікая делегацыя з Германіі. Яе кіраўнік Герберт Шнор, у прыватнасці, падрабязна вялікую важнасць для беларускага і нямецкага народаў ідзі стварэння на тэрыторыі былога канцлагера смерці Малы Трысцянец мемарыяльнага комплексу.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Фонд «Мінскоблгосимущество»

ВНОСИТ ИЗМЕНЕНИЕ

в извещении по проведению аукциона по продаже здания мехмастерских, находящегося в собственности Несвижского района и принадлежащего на праве оперативного управления отделу по физической культуре, спорту и туризму Несвижского райисполкома, опубликованное в газете «Звязда» от 15 октября 2008 г. № 195 дополнил его следующими условиями аукциона по продаже здания мехмастерских:

- организация пункта общественного питания;
- организация стоянки автомобилей;
- организация гостиничного бизнеса;
- осуществление победителем аукциона в двухмесячный срок после подписания договора государственной регистрации права на недвижимое имущество;
- в течении шести месяцев изготовить проектно-сметную документацию на реконструкцию недвижимого имущества;
- в течении двух лет с момента государственной регистрации перехода права собственности на недвижимое имущество ввести объект в действие;
- создание не менее 20 рабочих мест.

«ШТО Ў ВАС ДОБРАГА?»

«ЧАЛАВЕК РОБІЦЬ СВАЁ ЖЫЦЦЁ САМ»

Вольга КАЛУГІНА, начальнік аддзела гідралогіі Гомельскага аблгарадства:

— Усё добра! І ў сям'і, і з дзіцём, і на працы. Напрыклад, мая дачка-школьніца добра вучыцца, малое. Я люблю сваю працу, яна мне прыносіць задавальненне. І вось калі ты цалкам аддаеш сябе сям'і, працы, дык адчуваеш сябе сапраўднай маці, жонкай, професіяналам і адчуваеш ад гэтага цікавасць да жыцця. Тады ўсё атрымліваецца, ты ўсім задаволены. Звяртаеш увагу, якая прыгожая прырода, як усё расце на дачы (смяецца). Як кажуць, разумее, што жыццё атрымалася (смяецца)!

Наталія БАБКО, другі сакратар Клецкага райкама БРСМ:

— Я па жодзі — непараўналы аптыміст (смяецца)! У мяне добрая сям'я, ад якой зыходзіць пазіў, любімая праца — з моладдзю. Яна мяне радуе, усё чам падтрымлівае, прыходзіць на выручку. Можна сказаць, што гэта — другая сям'я.

Я займаюся самаадукацыяй, люблю гісторыю, захапляюся паэзіяй. Увогуле, гаворачы словамі майго любімага Амара Хаяма: сваё жыццё чалавек робіць сам. Маё жыццё за апошнія тры гады змянілася карэнным чынам, чаму я вельмі рада. Пасля заканчэння ўніверсітэта пайшла працаваць у школу. Там мяне заўважылі, прапанавалі паехаць на пэўны час у Італію. Праз месяц пасля вяртання прапанавалі пераправіць працу, якая, як ужо сказала, мне вельмі падабаецца. Хоць, калі шчыра, не хачала, што ўжо будзе такой адказнай. З апошніх спраў магу прыгадаць падрыхтоўку да абласных конкурсаў прафесійнага майстэрства: на лепшага апэратара машынага даення і маладых артыстаў.

Ніна КРЭЧЫК, старшыня сельсавета, вёска Новадзявяткавічы Слонімскага раёна:

— Мне радуе, што наўдана ажаніўся мой сын, якому ўжо споўніўся 31 год. Вельмі задаволена нявесткай. Крыху, праўда, засмучае, што малодшы пераехаў жыць у Слонім, цяпер сыну трэба шукаць працу. На час вяселля мя з мужам пайшоў у водку. Сама ўрачыстасць прайшла ў слонімскаму рэстаране. Запрасілі толькі самых блізкіх, але мне вельмі спадабалася: і як моладзь вяселілася, і што самой адначасна атрымалася. Словам, засталася задаволеная. А неўзабаве пасля вяселля ўзяліся за ўборку ўрадкаў, ды з новымі памагатымі — саватам і сваяцкай. За два дні выкапалі бульбу на 40 сотках, урадкаў добры атрымаўся.

Шчыра мяне радуеюць два ўнукі-школьнікі адной дачкі, і дачка-студэнтка другой. Яны мяне наведваюць, любяць. І я ж іх, вядома, таксама.

ЦАНА НА ЗВАДКАВАНЫ ГАЗ У БАЛОНАХ ПАВЯЛІЧАНА НА 30 ПРАЦЭНТАЎ

Цана на звадкаваны газ, што рэалізуецца насельніцтву ў малалітарных балонах, з 20 кастрычніка ў Беларусі павялічана на 30 працэнтаў і складае ВР1300 за 1 кг. Адпаведнае рашэнне змяшчаецца ў пастаноўе Міністэрства эканомікі № 195, паведамлілі карэспандэнту БЕЛТА ў прэс-службе Мінэканомікі.

Новая цена ўстаноўлена на адпачкаемы насельніцтву звадкаваны газ для запраўкі газавых балонаў аб'ёмам ад 1 л да 27 л. Так, з 20 кастрычніка цана за адзін балон аб'ёмам 5 л (2 кг) складае ВР2600, 12 л (5 кг) — ВР6500, 27 літраў (11,4 кг) — ВР11820.

АЎТАЗЛАДЗЕІ «ЗАКАХАНЫЯ» Ў «ФОЛЬКСВАГЕН»...

Пытанне аб супрацьдзеянні крмынальнаму аўтабізнесу вынесена першым на парадак дня пазачарговага пасяджэння Савета Міністраў унутраных спраў дзяржаў — удзельніц СНД, што праойдзе з 22 па 24 кастрычніка ў Сочы.

Паводле звестак упраўлення інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС, крмынальны аўтабізнес у большай ступені становіцца сферай дзейнасці спецыяльных груп. Злучэнням фарміраванні, што дзейнічаюць на тэрыторыі нашай краіны, кансалідуецца з групамі з краін СНД і, у першую чаргу, з Расіі. На сёння беларускімі праваахоўнымі раслушчавецца звыш 19 тысяч выкрадзеных аўтамабіляў, 369 з іх выкрадзеныя сёлет. А найбольш часта зладеі «прыватyzуюць» «Фольксвагены», ВАЗы і «Аўды». У Беларусі з разліку на 100 тысяч насельніцтва ў сярэднім рэгіструецца 23 крадзжы аўтатранспарту, тады як у суседніх Польшчы і Літве — 183 і 134 адпаведна. У распушчыл аўтакрадзях не пераўшылі 1 працэнта ад агульнай колькасці рэгіструемых злучнасцтваў, аднак і грамадска небяспечна вельмі высокая з-за значнага ўрону, які наносіцца пацярпелым. Толькі летась матэрыяльныя страты ад крадзжы аўта склалі больш за 5 мільянаў долараў ЗША, за 9 месяцаў гэтага — 2,5 мільёна.

Ігар ГРЫШЫН.

ЯК ДА КВАТЭРЫ ДАСТАЯЦЦА?

«Кватэрная» праблема для жыхароў Мінскай вобласці надзвычай актуальная. Паводле статыстычных даных, на пачатак гэтага года на ўлік тых, хто мае патрэбу ў паліпашанні жыллёвых умоў было 84,1 тысяч чалавек. У сярэднім час знаходжання ў чарзе складае 10-12 гадоў, а ў асобных населеных пунктах — да 20 і больш. Апошнім часам вострае пытанне, дзесяцца, пачала пакрысе вырашацца. Адбываецца актыўнае развіццё кааператываў і індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва за кошт льготных крэдытаў, з прыцягненнем сродкаў насельніцтва і праз прадаставленне грамадзянам дапамогі. Як адзначаюць у Мінлабвыканаме, ужо ў 2010 годзе ў цэнтральным рэгіёне павінна быць уведзена ў эксплуатацыю 1,5 мільёна квадратных метраў жылля.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

Пакланіцца святую Уладзіміру

З 14 гадзін сённяшняга дня да 16 гадзін 25 кастрычніка ў Мінскім Свята-Духавым саборы (вул. Кірылы і Мяфодзія, 3) будзе знаходзіцца мошчы святаго роўнаапостальнага князя Уладзіміра, які хрысціў Русь у 988 годзе. Прынясенаму ў Мінск святым распачынаюцца ўрачыстасці ў гонар 1020-годдзя Хрысціянства ў Русі. Доступ да яе будзе адкрыты кругласутачна.

Хрысціанне самога Вялікага князя Уладзіміра параўноўваюць з ператварэннем апостала Паўла. Жыццё быстрашняга і жорсткага язычніка князя ў корані змянілася пасля пагрукэння яго ў хрысціянскую купель у Корусцінскім храме, падобна таму, як цалкам змянілася жыццё ганіцеля хрысціян Саўла пасля сустрэчы яго з Хрыстом на шляху ў Дамаск. У сваім Пасланні да суамячынніка з нагоды прынясена на Белую Русь часціцы мошчаву святаго роўнаапостальнага князя Уладзіміра Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі гаворыць:

«...Праз паўстагоддзя пасля Хрысціянства ў Русі Кіеўскі мітрапаліт Іларыён у сваім знакамітым «Слове пра Закон і Благодзець», звяртаючыся да вобраза вялікага князя Уладзіміра, задаваў пытанне: «К тэ ўверавалі? Як усюліся ў шчыбе розуму, каб узлобіць набячане і імкнуча да нябеснага? Кіруючыся толькі тваім добрым сэрцам і вострым розумам, ты спасціў, што Адзі ёсць Бог». І далей падкрэслівае Высокапраасвясчэнны прапаўднік, кажучы пра Хрысціцеля Русі: «Прышоў да яго наведанне Усвышчэння, спаглытана на яго Усмялісцвае Вока Божае, і ззяў у сэрцы яго розум: ён разумеў марнасць ідаліскай абуды і пачаў шукаць Азінага Бога».

Узлюбленыя браты і сёстры! Хіба кожны з нас не мог бы звярнуць да самога сябе ці да свайго блізкага гэтыя словы, якія прагучалі ў XI стагоддзі пасля Раждства Хрыстовага? Безумоўна, кожны веруючы хрысціян і сваім зямным жыццём хоць бы аднойчы перажываў стан калі, паводле слоў мітрапаліта Іларыёна, сэрца ззяе розумам. (...)

Мітрапаліт Філарэт звяртае таксама ўвагу на тое, што ўрачыстасці, прысвечаныя 1020-годдзю Хрысціянства ў Русі святым роўнаапостальнаму князю Уладзіміру, — чарговая гістарычная нагода для ўсведамлення нашага нацыянальнага паходжання, духоўнай роднасці і хрысціянскай аднасці з нашымі адзінакроўнымі і адзінавернымі народамі-братамі.

«...Узлюбленыя браты і сёстры! Дастойна ёсць для ўсіх нас далучыцца галасы нашых сэрцаў да голасу святаго Хрысціцеля Русі ў іскіслініцтве да Госпада адзінаго вуснамі і адзіным сэрцам разам з роўнаапостальным князем Уладзімірам, які так маліўся ў дзень Дняпроўскага Хрысціянства сваіх суамячыннікаў:

«Божа, Ты стварыў неба і зямлю! Спаглянь на новых людзей гэтых і дай ім, Госпады, спазнаць Цябе, ісціннага Бога, як ужо спазналі краіны хрысціянскія; умацуй ў іх веру праведную і непаліхную, а мне дапамаж, Госпады, ў змаганні з супраціўнымі ворагам, каб, спадзеючыся на Цябе, я перамогу быць яго подступы». Амін».

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

Абзац

■ У Беларусі становіцца больш доўгажыхароў. На 1 кастрычніка 100-гадоваю міжму перасягнулі 679 чалавек (на 1 ліпеня іх было 669, на 1 красавіка — 624 чалавек). У гэтым спісе жанчыны пераважаюць у 6 разоў: 100-гадоваю плану перакроцілі 583 жанчыны і 96 мужчыны, а ва ўзроставай групе пасля 110 гадоў — толькі жанчыны (іх 13).

■ Мемарыяльны знак ахвярам Халакоста адкрыты ў Бабруйска. Ён устаноўлены ў знак памяці ахвяраў Бабруйскага гета, у якім падчас Вялікай Айчыннай вайны загінула некалькі тысяч мірных жыхароў. Праект рэалізаваны дзякуючы жўрэйскай абшчыне пры падтрымцы мясцовай улады і на добраахвотныя ахвяраванні грамадзян.

■ Жыхар Віцебскага раёна замест грыбоў знайшоў 2,5 кг тудзі. Падаронай бутэлька аб'ёмам 0,25 л была знойдзена ў лесе каля вёскі Сакольнікі. Супрацоўнікі пажарнага аварыйна-выратавальнага атрада «Віцебск», якія прыбылі на месца, выявілі, што на дзве трэці бутэлька запоўная тудыяй. Удзельнік следства. Вядзецца следства. Усяго за 9 месяцаў на тэрыторыі Віцебшчыны знойдзена больш за 3 кг тудзі.

■ Студэнт факультэта журналістыкі маладзёўскага горада Камрат Сяргею Судзеву нечакана звалілася казанная багацце — 950 мільянаў еўра, акцыі банка, дэпазіты, рухомая і нерухомае маёмасць і каштоўнасці ад памерлага багатага дзядзька з завышчэннем. «Яны казалі, што чакаюць мяне ў банку, у якім галоўным акцыянерам быў мой дзядзька. Таму збіраюся ў Германію, каб пазнаёміцца са спадчынай і падпісаць неабходныя дакументы», — расказаў Сяргей журналістам, патлумачыўшы, што дзядзька па лініі маці з'мярваў у Германію шмат гроў, таму ў 1998 годзе плямнік гасцаваў у яго і зрабіў выносу, што дзядзька — вельмі нябядны чалавек. Але пакуль што ён вырашыў не зацвяльвацца на мільёнах, а дастойна падрыхтаваць дыпломны праект. Праўда, мянушка «Мульцік» (ад слова мультымільянер) дзядзька замацаваў за ім.

■ 19 кастрычніка ў Луцку (Украіна) ўдзельнікі фестывалю «3 любоўю да сала» прыгатавалі бургэрброд даўжынёй 23 метры. Сала і хлеб для яго жыхары горада прыносілі з сабой на закліку арганізатараў. Акрамя гэтага, была арганізавана дагуставая прадукцыі фермераў, каўбасных цэхаў і спіртзавода Луцка. У праграме свята быў конкурс прыгожасці сярод свайн, конкурсы саламану (елі сала на час — хто больш і хутчэй), асілкаў (барачба самых тоўстых удзельнікаў фестывалю), канцэрт «Ода салу», а таксама навуковая канферэнцыя пра развіццё свайнагадоўлі і паказ дакументальнага фільма «Сала». Акрамя таго, была створана новая партыя — Амагараў сала.

■ З найбольшай верагоднасцю натхненне прыходзіць да чалавека ў 22:04. Аб гэтым стала вядома дзякуючы апанты 1436 чалавек, праведзенаму ў Вялікабрытаніі. Самым марным часам сутак было прызнана 16:33. Наогул 92 праценты апантаных заявілі, што пасля сярэдніх дня зусім не адчуваецца натхнення, і лепш пачакаць да вечара.

Поўны абзац

■ Фермер вырасіць сельгаскультуры на запасным ваенным аэрадроме ў Краснадары, што з'яўляецца стратэгічным аб'ектам Міністэрства абароны Расіі. Зямельны ўчастак плошчай 280 гектараў замацаваны за адной з вясковых часцей Краснадарскага краю. На 200 гектарах гэтага ўчастка растуць кукуруза, пшаніца і сланечнік. Пракуратура ўстаноўлена, што ў падрыўналічкі няма ніякіх дакументаў на права карыстацца ўчасткам. У сваю чаргу прадстаўнікі вайсковай часці не змаглі патлумачыць такое выкарыстанне замацаванай за імі дзяржаўнага. За самавольнае заняццё ўчастка фермеру пагражае штраф ад 500 да адной тысячы рублёў.

■ У адным з амерыканскіх супермаркетаў мужчына спрабаваў скрасці некалькі пакункаў замарожаных крэветак, змясціўшы іх у трысы. Злодзея заўвагі афіцэр службы шэрфа, які ў сваю выхадныя рабіў пакупі ў супермаркце. У какалейным аддзеле ён заўважыў мужчыну з падарозніцамі выкладзенымі на штангах. Злодзеяў заадаў злодзею спыніцца, пасля непрацяглай размовы з паліцэйскай той дастаў з трысоў некалькі пакункаў крэветак і пабяжыў пакаліці іх на месца. Але пасля гэтага ён пабег да выхаду, губляючы на ходу крыху падталы прадукт. Афіцэр дагнаў злодзея і затрымаў да прыбыцця паліцэйскага патруля. Крэветкі ў цёплым месцы зусім размарозіліся.

Паводле паведамленняў карэспандэнту «Звязды» і інфармагенцтваў.

ЛЕДЗЬ НЕ ЗГАРЭЎ ВА ЎПАСНЫМ ЛОЖКУ

60-гадовы жыхар Бяроза. Сцэнарый для такіх драмаў пачынаўся тыповы і на гэты раз. Мужчына добра выпіў і заснуў з запаленай цыгарэтай. Каді чорны дым паваліў з акна кватэры, на шчасце небаракі міма праходзіў супраціўны мясцовага МЧС Арцём Галаўко. Як паведаміў кіраўнік прэс-службы Брэсцкага абласнога МЧС Сяргей Машноў, у выратавальніку ў той дзень быў выхадны. Але на роздум і тэлефонны званок часу не было, Арцём кіннуўся ў пад'езд, выбраў дзверы кватэры і сцягнуў гаспадару з ложка, які ўжо гарэў, вынес чалавека на вуліцу, а затым выклікаў «хуткую» і падраздажленне МЧС. Кватэру патушылі, а затым гаспадару адрэзалі ў балніцы, зараз яго жыццё нічога не пагражае.

Яна СВЕТАВА.

Утэрныяе страхавыя полісы 0000 «Белкоопстрах» па абязальнаму страхаванню серыі АЖ №№ 3097369, 3097370, 3097371; зеляная карта серыі ВУ №№ 2041089, 2041090, 2041091, 2041092, 2041093, 2041094, а такжэ квітанцыі 1-СУ серыі КВ № 4095409, 4095411 лічыцца недействительнымі.

ФОНД «МИНСКОБЛГОСИМУЩЕСТВО»

«24» ноября 2008 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5 проводит аукцион по продаже недвижимого имущества, расположенного по адресу: Минская область, Логойский район, г.п. Плещеницы, микрорайон «Военный городок», находящегося в собственности Плещеницкого поселкового Совета.

На аукционных торги выставяются:		
	Лот № 1	Лот № 2
Предмет аукциона	здание склада 4/31 (инв. № 601/С-13456) и право заключения договора аренды земельного участка для его обслуживания	здание учебного класса б/н (инв. № 601/С-13920) и право заключения договора аренды земельного участка для его обслуживания
Начальная цена предмета аукциона, рублей	101 354 308 (в том числе, недвижимое имущество – 91 581 046, право аренды земельного участка – 9 773 262)	71 338 295 (в том числе, недвижимое имущество – 64 592 800, право аренды земельного участка – 6 745 495)
Сумма задатка для участия в аукционе, рублей	8 000 000	5 000 000
Характеристика недвижимого имущества	общая площадь 480,8 кв.м. Год постройки – 1937. Одноэтажное, фундамент бутовой, стены и перегородки кирпичные, крыша шиферная 2-скатная, полы цементные. Имеется наружная электропроводка	общая площадь 722,3 кв.м. Год постройки – 1989. Одноэтажное, фундамент железобетонный, стены кирпичные, перекрытие железобетонное, крыша совмещенная рулонная. Имеется наружная электропроводка
Условия использования недвижимого имущества	без условий	создание не менее 5 рабочих мест
Информация о земельном участке для обслуживания продаваемого недвижимого имущества	площадь 0,4122 га, срок аренды земельного участка – 99 лет для обслуживания и эксплуатации здания	площадь 0,2845 га, срок аренды земельного участка – 99 лет для обслуживания и эксплуатации здания
Продавец недвижимого имущества	Плещеницкий поселковый исполнительный комитет, Минская область, Логойский район, г.п. Плещеницы, ул. им. В.И. Ленина, 7, тел. (801774) 71435, 71035	
Арендодатель земельного участка	Логойский районный исполнительный комитет	

К участию в аукционных торгах допускаются: юридические лица, индивидуальные предприниматели, граждане Республики Беларусь и иностранные граждане, представившие в фонд «Минскоблгосимущество» в сроки, указанные в извещении, следующие документы: заверенная банком копия платежного поручения о внесении сумм задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; юридическим лицом – доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель), нотариально удостоверенные копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации, также представитель должен иметь при себе паспорт или иной документ, удостоверяющий личность;

индивидуальным предпринимателем – нотариально удостоверенная копия свидетельства о государственной регистрации, представителем индивидуального предпринимателя дополнительно представляется нотариально удостоверенная доверенность; иностранным юридическим лицом – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с заверенным переводом в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык, представителем иностранного юридического лица дополнительно представляется легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с заверенным переводом в установленном порядке переводом на белорусский (русский) язык, а также паспорт или иной документ, удостоверяющий личность;

гражданином Республики Беларусь и иностранным гражданином – паспорт или иной документ, удостоверяющий личность, представителем гражданина Республики Беларусь и иностранного гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.

ПОБЕДИТЕЛЬ ОБЯЗАН:

1. В течение 10 рабочих дней со дня принятия Логойским райисполкомом решения о предоставлении победителю аукциона земельного участка – возместить расходы, связанные с организацией и проведением аукциона, а также расходы, связанные с формированием земельного участка, в том числе с государственной регистрацией создания земельного участка.

2. Внести плату,

22 кастрычніка
2008 г.
№ 40 (143)

КАРЫСНЫ ВОПЫТ ПА ТЫСЯЧЫ НА СТАРШЫНЮ

Яшчэ год таму тэрыторыя Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці складалася з 14 сельсаветаў. Сёння на іх месцы засталася 9 адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак. Чатыры самыя маленькія сельсаветы паўгода таму былі цалкам далучаны да сваіх суседзяў. Яшчэ адзін (Ляжынскі) падзелены папалам.

Пасля аб'яднання сельсаветаў узнікаюць праблемы з лімітам прабегу службовага транспарту.

— Мы аб'ядноўвалі сельсаветы з вельмі нязначнай колькасцю насельніцтва (350, 500 жыхароў), — расказвае старшыня Бярэзінскага раёна КРывашэй. — Утрымліваць асобны штат у такіх маленькіх Саветах немэтазгодна, сённяшняя палітыка дзяржавы скіравана на эканомію бюджэтных сродкаў. У нас пад аб'яднанне трапіла 5 сельсаветаў. У самых буйных цяпер працыае крыху больш за 2 тысячы чалавек (2124 жыхары, 2200). У самым маленькім — Ушанскім — 941 чалавек. Пры гэтым скарацілася 20 штатных адзінак. Аднак мы пастараліся захаваць людзей — пашырылі штаты аб'яднаных сельвыканкамаў.

Паводле слоў старшыні, галоўнай ідэяй было прапавесці аб'яднанне такім чынам, каб землі рэарганізаванага сельсавета былі сканцэнтраваны вакол аднаго СВК. Напрыклад, аб'ядналі суседзяў — Багушэвіцкі і Яшчэцкі сельсаветы, якія абодва размяшчаліся на тэрыторыі аднаго СВК «Багушэвічы». Раней той сельсавет, які месціўся бліжэй да цэнтры сападаркі, знаходзіўся ў больш выгадным становішчы, а цяпер гэта адзіны сельсавет.

— У асноўным аб'ядноўваліся два дробныя сельсаветы ў адзін, — працягвае Ірына Пятроўна. — А тэрыторыю Ляжынскага, зыходзячы з яго размяшчэння на землях некалькіх гаспадарак, мы падзілілі паміж двума яго суседзямі (3 вёскі адшлі да Ушанскага сельсавета, усе астатнія былі далучаны да Папалушкага).

Усяго на тэрыторыі раёна сёння дзейнічае 15 сельсаветаў і сапа-

дарчых прадпрыемстваў, у тым ліку 5 інвестарскіх (структурных падраздзяленняў сталічных арганізацый). Натуральна, інвестарскія гаспадаркі значна больш моцныя, маюць лепшую забяспечанасць транспартам і вышэйшы ўзровень заробатнай платы. Усе гэтыя эканамічныя акалічнасці таксама ўлічваліся пры «перакройванні» адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак раёна.

— Афіцыйна аб'яднаньне сельвыканкамаў ў нас працуе з 1 красавіка 2008 года, хоць падрыхтоўчыя работы пачаліся яшчэ ў верасні 2007-га, — працягвае Ірына Крывашэй. — Некалькі месяцаў мы думалі над тым, як найлепш правесці рэарганізацыю. Спачатку хацелі абмежавацца аб'яднаннем толькі двух суседніх сельсаветаў, аднак зразумелі, што не сёння, дык заўтра мы ўсё роўна прыйдзем да неабходнасці аб'яднання астатніх.

Перш-наперш мы правілі сходы грамадзян — у кожным населеным пункце, чый сельсавет меркавалася рэарганізаваць. Патлумачылі людзям неабходнасць прапанаванай меры. Адсочвалі ўсе пытанні. У прыватнасці, зручнасць маршрутаў грамадскага транспарту. Калі ўзнікала неабходнасць у змене ці падаўжэнні пэўнага маршруту, у карэкціроўцы раскладу, мы на сходы грамадзян выклікалі прадстаўнікоў аўтапарка і тут жа, пры ўдзеле грамадскасці, вырашалі ўсе пытанні.

Нягледзячы на ўсе свае плюсы (эканомію, цэнтралізацыю рэсурсаў, у тым ліку і фінансавых, зручнасць узаемадзеяння з СВК) аб'яднанне нечакана абвастрыла праблему, і без таго актуальную для многіх сельсаветаў, і не толькі Бярэзінскага раёна — праблему ліміту прабегу службовага транспарту. Для старшыні сельвыканкама — да аб'яднання — гэты паказчык склаў 1000 км у месяц. Такім жа ён застаўся і пасля аб'яднання, хоць тэрыторыя кожнага сельсавета павялічылася. Калі раней для 14 сельсаветаў раёна прадураджвалася 14 тысяч км прабегу, то цяпер — толькі 9000 (па тысячы на старшыню). Аднак пасля ўзбуйнення сельсаветаў тэрыторыя раёна меншай не стала.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

НАДЗЕЯ І АПОРА

Калі запытаць у жыхароў вёскі Бушмічы Камянецкага раёна, дзе жыве іх староста, адкажуць так: «Там, дзе растуць кветкі». У Надзеі Іванаўны КАРПУК, у прыклад іншым і сабе на радасць, сапраўды ўзорны падворак, за што яна і была прызнаная пераможцай раённага конкурсу на лепшую сядзібу.

Гэта толькі маленькі штрых да яе партрэта. Былая вясковая бібліятэкарка (амаль сорак гадоў аддала гэтай справе) і на заслужаным адпачынку не ведае, што такое жыць без клопатаў пра іншыя. Вось ужо дзе гадоў пра інашыя. Вось ужо дзе гадоў пра інашыя. Вось ужо дзе гадоў пра інашыя. Вось ужо дзе гадоў пра інашыя.

Пяты год Надзея Іванаўна на грамадскай пасадзе вясковага старасты, дагэтуль была дэпутатам Вярхоўскага сельсавета. Жыцьцё сярод людзей і для іх — яе лёс і неабходнасць.

Сельскаму Савету лёгка працаваць з такімі, як Бушміцкі староста. Яна ведае, хто чым жыве, якія ў каго праблемы, каму найперш дапамога патрэбна. Ды і за парадкам на вуліцы можа спытаць, прысаро-міць, а калі трэба, і прымусяць прыбраць. Цяпер у Бушмічах жывуць пераважна пенсіянеры, значыць і пытанні, з якімі звяртаюцца да старасты — каму дро-

Надзея КАРПУК (у цэнтры) заўсёды ўсімхішня і іншым настрой узніме.

розмяняла ўжо сёмы дзясятак. Яна і цяпер для многіх сапраўд-ная надзея і апора.

Анатоль КЛЯШЧУК.
Фота аўтара.

НІЧЫЙНАЕ ЖЫЛЛЁ

ЗНЕСЦІ НЕЛЬГА ПАКІНУЦЬ?

Дэпутаты Магілёўскага абласнога Савета абмеркавалі ход выканання Указа Прэзідэнта № 70 аб мерах па ўпарадкаванні ўліку і скарачэнні ў сельскай мясцовасці старых або пустуючых дамоў.

Гэта дакумент — частка вялікай кампаніі па наведзеным парадку на зямлі. Старыя людзі паміраюць, і незапрацаваныя спадчынікам хаты разбураюцца, трухлявыя збудаванні псуецца выгляд вёсак. У Магілёўскай вобласці, паведамліў на сесіі абласавета намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Анатоль Ісачанка, выяўлены больш за 6 тысяч дамоў, якія пустуюць. Частка ўладальнікаў заявілі аб сваім жаданні выкарыстоўваць іх для пражывання (прынамсі, у якасці дач на летні сезон) альбо прададу, у тым ліку і на дрывы. У рэгістр трапілі больш за 2 тысячы безгаспадарных дамоў.

Падчас абследавання населеных пунктаў выяўлены больш за 4 тысячы трухлявых дамоў. На сёння з іх ліквідавана больш за 2700 — прыкладна 60 працэнтаў з агульнай колькасці. Між тым, сёння знос безгаспадарных дамоў і выкарыстанне пустога жылля ў вёсцы выклікаюць шмат пытанняў. Нават давялося звяртацца ва Урад з прапановамі ад Магілёўскай вобласці, каб спрадэцы скла-

ня працэдур. Тым больш што колькасць пустых і старых дамоў будзе з цягам часу павялічвацца.

Планавалася, што на месцы, дзе новыя сучасныя хаткі ўздыжыцца з вёскаў, якія ўзроўняць знешні выгляд вёсак. Такім чынам можна было б эканоміць сродкі на пракладку сетак, электрычнасці і дарог, і, разам з тым, не парушыць традыцыйнае аблічча вёскі. Аднак падобныя прыклады ў рэгіёне адзіны Анатоль Ісачанка, выяўлены так і не адбыліся ніводнаму публічнаму таргі па продажы дамоў у вёсках. Для таго каб выставіць якую-небудзь хату на таргі, трэба прывесці яе ў парадок — дакументальна і матэрыяльна, што даволі дорага. Тым больш вынік непрадукцыйны: ці захоча хто яе набыць? Калі гэта наблізу горада — можа, і знойдзецца ахвотнік. А вось у глыбінцы ці на пацярпелай ад чарнобыльскай аварыі тэрыторыі — наўрад ці. А менавіта там і больш за ўсё пустога жылля: у непераспектыўных вёсках, якія паступова паміраюць. Напрыклад, у Быхаўскім раёне сёння 80 населеных пунктаў, дзе «жывыя» толькі ад 1 да 10 дамоў.

З выступленнем на сесіі прадстаўнікоў сельскіх раёнаў стала зразумела, што работа па ліквідацыі непрыдатных для жыцця людзей дамоў ідзе. Праўда, не так хутка, як хацелася б. Шмат часу вымагаюць пошукі ўласнікаў, спадчыннікаў былых гаспадароў, далёкіх сваякоў. Гэта няпростая справа: да яе нават падключаліся старасты вёсак, якім давялося размяшчаць са старажыламі ці пільнаваць сваякоў на могілках на Радаўні, каб даведацца пра магчымых ўласнікаў безгаспадарнага дома.

Складлася парадкавальная сітуацыя і з грашмамі: у бюджэце вобласці выдзелена на ліквідацыю трухлявых дамоў 360 мільёнаў рублёў, але за паўгода з іх скарысталіся... меней за дзясятую частку, ды і тое толькі на публікацыі ў СМІ звестак пра безгаспадарных дамы. На знос дамоў патрэбны грошы, а ў сельсаветах іх няма, сцвярджалі выступлючы на сесіі. Сёння каб разбурыць дом (для гэтага трэба знайсці тэхнік і прыгнаць на месца), а таксама зрабіць рэконструкцыю зямельнага ўчастка, на якім ён стаў, патрэбны 500-700 тысяч рублёў. На грамадскіх пачатках пры адсутнасці ўладальніка знесці хату немагчыма.

У рашэнні сесіі запісана даданае фінансаванне ўпраўленню аблвыканкама: пры фарміраванні абласнога і раённых бюджэтаў на 2009 год прадугледзець неабходныя сродкі

для рэалізацыі Указа № 70. Разам з тым яшчэ ў адным пункце рашэння раённым і сельскім выканкамам загадана больш шырока прыцягваць да зносу трухлявых дамоў ўласнікаў і суб'екты гаспадарання, шукаць дадатковыя крыніцы фінансавання гэтых работ.

Старшыня Магілёўскага аблвыканкама Барыс Батура зазначыў: каб не складвалася ад наведвання нашых вёсак «пасляваеннага» ўражання, трэба мясцовым органам улады дзейнічаць больш актыўна.

Кардынальнае спрашчэнне працэдур унаўрад ці магчыма, бо трэба зрабіць усё неабходнае, каб рэалізаваць законныя правы ўласнікаў. Здаралася, калі дамы ўжо былі разбураныя. На сесіі расказалі пра выпадкі ў Горацкім раёне, дзе сельсавет прадпрыемства, якое дапамагала ў зносе безгаспадарных дамоў, давялося кампенсавач выдаткі ўласнікам двух дамоў, якія аб'явіліся пасля зносу.

Ад органаў улады ў вёсцы сёння працягваюцца і тлумачальная работа з састарэлымі вясцоўцамі і іх сваякамі. Каб у будучым пазбегнуць праблем з безгаспадарнымі дамамі, пенсіянераў трэба прасіць загадваць значна з лёсам сваёй хаты і адлісваць іх, калі няма сваякоў, мясцовым Саветам.

Ілона ІВАНОВА.

«ЗІМОВЫ» ЗАВОЗ

Не тые дрывы, што ў лесе, а тыя, што ў павеці

Да старшыні Смалявіцкага райсавета Генадзя Меркуля мы завіталі разам з дэпутатам раённага Савета Аляксандрам Лашуком. Нагода — абмеркаваць папярэднія вынікі падрыхтоўкі да ацяпляльнага сезона, якая знаходзіцца, так бы мовіць, у сектары прамоў адказнасці Лашука.

Канчатковую аднакову ўсяго комплексу работ перад пачаткам ацяпляльнага сезона дадуць на пасяджэнні прэзідыума райсавета. Планаўдзяц разгледзець стан гатуюнасці літаральна па кожным сельскім Саветаце. А пакуль старшыня і дэпутат вырашылі гэта пытанне абмеркаваць у вузкім коле.

Дакладней, тыя яго аспекты, да якіх Лашук мае непасрэднае дачыненне. Ён — дырэктар Смалявіцкага філіяла дзяржаўнага прадпрыемства Мінабпаліва і таму ад развартлівасці яго ўстановаў ў многім залежыць, ці будучы вясковыя сваякоў самоў на зimu паліва. І першым пунктам размовы старшыні і дэпутата стала забяспечэнне так званай п'ятой катэгорыі насельніцтва: ветэраны ваіны, інваліды, шматдзетныя сям'і і г. д.

Тут, здаецца, усё без праблем. За вясцейка старшыня сельскіх Саветаў, усе заўяўі тых, хто мае права на першачарговае забяспечэнне палівам, выканання. Актыўна ідзе «зімовы» завоз іншым вясцоўцам. Магчыма, пэўныя праблемы з пастаўкамі дроў, брыкету ці вугалоў дзе-нідзе і ўзнікнуць, бо жыццё ёсць жыццё. Калі такое і здарыцца, то гэта, хутчэй, будзе выключэнне з правілаў, недарэчна збоў і адлажэнняў сістэме, згодна з якой ніхто ў раёне напярэдні халадоў не павінен застацца без паліва.

Праўда, усё часцей вясцоўцы сталага ўзросту аддаюць перавагу калякотам ужо дрывам. Няхай яны каштуюць даражэй, затое пенсіянеры забудулі злату наймаць вясковых выпіхоў і разлічваюцца «валютай» у бутэльках. Генадзь Васілевіч спасылаецца на ўласны вопыт — калі ён працаваў старшынёй сельскага Савета, важную ролю ў нефармальным сувязях вясковага насельніцтва з мясцовай уладай адгрыгвалі старасты вёсак. У дадзеным выпадку, яны загадваць ведаючы, хто са стальных вясцоўцаў мае патрэбу ў паліве, часта выступаюць як пасрэднікі пры перадачы грошай і заўяўі, і што асабліва важна, аб'ектыўна інфармуюць аб сапраўдных запасах паліва ў таго ці іншага аднавясцоўца. Бо часам здаецца, што асобныя з іх перабольшваюць свае магчымасці. Тым больш што апошняы мяккі зімы дзавалілі паліва эканоміцы.

А калі раптам удацца моцныя маразы, як гэта неаднойчы было? Тады што?

І тым не менш, нягледзячы на прафілактычныя меры, менавіта ў сярэдзіне вясені звычайна ад вясцоўцаў паступае адрозна шмат заяваў у філіял абпаліва. Там, як гаворыцца, не першы год замужам і навучаньня папярэднім вопытам, таму традыцыйна свой ацяпляльны сезон адкрываюць у пачатку ці сярэдзіне лета. Але ў працэсе падрыхтоўкі да цяперашняга сезона пэўныя карэктывы ўнеслі сіноптыкі. Так, згодна з іх доўгатэрміновым прагнозам, гэта зіма можа быць вельмі марознай. Зразумела, далёка не заўсёды нават кароткатэрміновыя прагнозы пацвярджаюцца. Аднак у абллівае да гэтай навіны аднесліся з усёй сур'ёзнасцю. І сёння сілы ўсіх яго філіялаў засяроджаны на фарміраванні запасаў паліва на выпадак суроўвай зімы. Бо калі яна будзе шчы і снежнай, то ў лесе на тэхніцы далёка не прабырацца.

У Смалявіцах свой надзвычайны запас у памеры як мінімум паўтары дзве тысячы кубаметраў дроў стварэны ў многім дзякуючы пастаўкам збоку. Нагадаем, гэтай вясной у Бярэзінскім раёне нечакані і магучы ўраган паваліў лес на велізарнай плошчы. На расчыстку завалаў былі кінуты вялікія сілы. Туды тэрмінова накіравалі з многіх раёнаў краіны спецыяльныя мабільныя брыгады рабочых лясгасаў, у тым ліку і Смалявіцкага, іншых арганізацый. Бо нельга было дапусціць, каб згіблі многія тысячы кубаметраў дзелавой драўніны, горы яе рэшткаў, якія застаюцца пасля апрацоўкі дроў. Іх жа можна і трэба выкарыстаць на дрывы.

Што казаць, меры разумныя. З іншага боку, Аляксандр Лашук паступова сутыкнуўся з цяжкасцямі ў нарыхтоўцы лесе для дроў, бо многія спецыялісты і рабочыя мясцовага лясгаса знаходзіліся ў камандзіроў-

цы ў Беразіно. Пачынаючы з пачатку чэрвеня праблема дэфіцыту недзелавой драўніны нарасталала. І гэта нягледзячы на тое, што ў філіяле ёсць свая леснаарыхтоўчая брыгада. Але яна аб'ектыўна не спраўлялася з патрэбнымі аб'ёмамі нарыхтовак. Для нармальнай працы філіялу летам неабходна штодзень выдаваць 40 кубаметраў гатовых дроў, а брыгада магла прывезці на базу не больш за 20 кубоў двухметровых чурак, якія трэба было лішч і пакалоць. Узнікала рэальная пагроза зрыву выканання заявак ад насельніцтва на дастаўку дроў.

Сярод тых, каму было даручана ліквідаваць наступствы страшнага буралому, быў і Лідскі лясгас. Аляксандр Лашук з яго дырэктарам Аляксеем Панамарцавым пазнаёміўся ў пачатку жніўня, калі той шукаў спажывоў адходаў, якіх заставалася шмат у час масавай нарыхтоўкі дзелавой драўніны. Восі і знайшоў надзейнага партнёра ў асобе дырэктара Смалявіцкага філіяла прадпрыемства Мінабпаліва. Той з ахвотай адгукнуўся на прапанову набываць для выкарыстання на паліва адходы, што заставаліся пасля работы ў лесе чатырох брыгад Лідскага лясгаса. Дамовіліся аб пастаўках па дзяржаўных расцэнках 1,5 тысячы кубаметраў лесе для дроў. І вось цяпер транспартам лясгаса на базу Смалявіцкага філіяла рэгулярна, аднак ным рысам вялікагрузнай машыны, дастаўляецца 50 кубаметраў барозы, альні, асіны, хвойных парод. Гілілі амаль не трапляе, а таму дрывы ваюцца якасныя і добра гараць.

Зразумела, вырастае нагрузка на работнікаў філіяла. Дапамагае спраўляцца з узорнымі аб'ёмамі лесе паступовае тэхнічнае пераўзбраенне філіяла. Сёлета ў пачатку года удалося набыць магутны амкадараўскі пагрузчык, які дазволіў значна павялічыць і палегчыць цяжкія работы з драўнінай, пагружы брыкету і вугалоў. У снежні тут рыхтуюцца завозіць новы від прадукцыі — тэрскі для будучай міні-ЦІЦ у Бярэзінах. Хутка набудуць станок для вырабы тэрскі. Разам з тым чалавечы фактар моцна ўплывае на выніковасць работы філіяла. У прыватнасці, малыя да смежнага заробку занятых на цяжкіх аперацыях рабочых. Так, кольшчыя дроў, якія трэба ўручковаць дзень цягач дзвухметровыя чуркі, зарабляе ў месяц не больш за 500 тысяч рублёў. І гэта пры значнай большай сярэдняй зарплате па краіне. Таму чалавек паробіць трохі і звольніцца.

— Неабходна істотна ўзняць расцэнкі рабочым, бо хутка да нас ніхто працаваць не пойдзе, — гаворыць Аляксандр Міхайлавіч.

Рэгулярна, як дэпутат раённага Савета, Лашук наведвае па чарзе пэўныя сельскія Саветы, дзе абмяркоўвае актуальную цяпер тэму паліва для вясцоўцаў. Запросіў і мяне з'ездзіць з ім ва Усяжскі сельсавет. Яго старшыню Уладзіміра Лютю мы засталі якраз за падрыхтоўкі да ўдзелу ў мясцовым адбывацця пасяджэння прэзідыума райсавета.

Уладзімір Дзямяніч расказвае, як на тэрыторыі яго сельсавета наладжаны працэсы забяспечэння людзей мясцовымі энерганосымі. Вясцоўцам няма патрэбы ехаць у Смалявічы, каб заказчы, скажам, машыну дроў. У будынак сельсавета, а то і ў вёску ў вызначаныя загады тэрмін прыязджаюць работнікі філіяла і на месцы прымаюць заўяўі, бяруць аплату за паліва. Праз пэўны час прывозіць яго людзям прама да хаты ці ў двор.

На тэрыторыі Савета налічваецца больш за 1200 домаўладанняў, амаль палова з іх ацяпляецца дрывамі і брыкетам. Дайсці да кожнага гаспадарна дома мясцовай уладзе вясеню складаецца. Таму рыхтавацца да пачатку ацяпляльнага сезона навага адцяпляльнага сезона пачалі адразу пасля завяршэння папярэдняга — на пасяджэнні выканкама Савета разгледзелі яго вынікі, улічылі пэўныя памылкі і пралікі на будучыню. Бадай, галоўны ўрок — трэба з насельніцтва працаваць загады. Так і зрабілі.

Уладзімір Дзямяніч узгадвае, як у час наведвання адзіночных выканкама Савета разгледзелі яго вынікі, улічылі пэўныя памылкі і пралікі на будучыню. Бадай, галоўны ўрок — трэба з насельніцтва працаваць загады. Так і зрабілі.

Уладзімір Дзямяніч узгадвае, як у час наведвання адзіночных выканкама Савета разгледзелі яго вынікі, улічылі пэўныя памылкі і пралікі на будучыню. Бадай, галоўны ўрок — трэба з насельніцтва працаваць загады. Так і зрабілі.

— Просім паказаць запасы, а там нярэдка аказваецца ўсяго невялікая кучка. Даводзіцца разам са старастай пераконваць такіх гаспадароў быць больш уважлівым, каб потым пазбегнуць непрыемных сюрпрызаў.

Бо не тые дрывы, што ў лесе, а тыя, што ў вясцоўцы ў павеці.
Леанід ЛАХМАНЕНКА.
Смалявіцкі раён.

«АКСАМІТНАЕ» ЗАДАВАЛЬНЕННЕ

Прысталічны раён усё часцей называюць «спальным раёнам» Мінска. Амаль палова абласнога аб'ёма будаўніцтва жылля прыпадае менавіта на «малую Міншчыну». Яшчэ ў 2005 годзе створана Мінская турзона з цэнтрам у Заслаўі. У яе склад былі ўключаны шэсць раёнаў: акрамя Мінскага яшчэ Дзяржынскі, Стаўбцоўскі, Уздзенскі, Нясвіжскі і Клецкі.

Сардзінскія матывы

Заслаўе можна лічыць сапраўдным «брэндмам» нацыянальнага маштабу. Тут захаваўся самабытны гістарычны помнік, сярэдзіна вясені звычайна ад вясцоўцаў паступае адрозна шмат заяваў у філіял абпаліва. Там, як гаворыцца, не першы год замужам і навучаньня папярэднім вопытам, таму традыцыйна свой ацяпляльны сезон адкрываюць у пачатку ці сярэдзіне лета. Але ў працэсе падрыхтоўкі да цяперашняга сезона пэўныя карэктывы ўнеслі сіноптыкі. Так, згодна з іх доўгатэрміновым прагнозам, гэта зіма можа быць вельмі марознай. Зразумела, далёка не заўсёды нават кароткатэрміновыя прагнозы пацвярджаюцца. Аднак у абллівае да гэтай навіны аднесліся з усёй сур'ёзнасцю. І сёння сілы ўсіх яго філіялаў засяроджаны на фарміраванні запасаў паліва на выпадак суроўвай зімы. Бо калі яна будзе шчы і снежнай, то ў лесе на тэхніцы далёка не прабырацца.

Хатка на электрычных «лапках»

Сярод эскурсіў, якія цяпер прапанаўць гасцям, адна з найбольш цікавых — так званая «маладзечанская кругаветка» — падарожжа па мясцінах, звязаных з літаратурай. Адна толькі Вязька чаго варта!

У раёне працуюць чатыры турыстычныя фірмы: дзве дзяржаўныя і дзве прыватныя. Летась яны аказалі паслуг на 2,6 мільярда рублёў. Такія немалыя аб'ёмы сведчаць аб адным — людзі ўсё часцей аддаюць перавагу арганізаванаму адпачынку. Распрацаваны пешыя, веласпедныя маршруты, аднак найбольшай папулярнасцю карыстаюцца водныя і конныя. Верхавой язды можна навучыцца ў комплексе «Палачаны», аднак трэба ўлічваць, што запіс на такія курсы праводзіцца за некалькі месяцаў наперад (ахвотнікаў вельмі шмат).

Па праўдзе кажучы, прыдарожны сэрвіс па-ранейшаму пакідае далёка

не лепшае ўражэнне, аднак з'яўляецца усё больш прыстойных аб'ектаў. Гэтую дзейнасць актыўна асвойваюць прыватнікі, якія ствараюць канкурэнцыю дзяржаўным прадпрыемствам. Адзін з такіх пунктаў на маладзечанскай трасе — кавярня «Крысіна». Іван Мішын разам з жонкай (у гонар якой, дарэчы, і названа ўстанова) пачынаў сваю справу пяцінаццаць гадоў таму. У той час гэта быў вагончык, а цяпер — сапраўдны замак. Пабудова ўзведзена з камяню, якія Мішын лічыць лепшым матэрыялам — надзейным і з выдатнай энергетыкай. Магчыма, гаспадар кавярні мае рацыю, паколькі, як сам кажа: «Скончыў інстытут культуры. Фізічнай». Гаспадарня Крысіна вучылася ў Мінскім педуніверсітэце, пасля працавала на стаўніцкай фізікі і інфарматыкі. Педагагічныя навыкі цяпер вельмі дарэчны, паколькі калі Іван Іванавіч адказны за будоўлю, то яго жонка кіруе калекцыяй вясцоўцаў (усяго тут працуе каля 30 чалавек). У «Крысіне» многія любяць адпачыцца, паколькі кавярня адрозніваецца не толькі добрай кухняй, але і арыгінальным інтэр'ерам. Ёсць нават хатка на «курных лапках», пакуль яна паварочаецца пры дапамозе рычага, аднак у перспектыве зробіць і электрычную цягу. Так што без праблем можна адчуць сябе «ў гасцях у казкі». Дарэчы, Іван Іванавіч адзначае, што асноўная ідэя для будаўніцтва праектаў знаходзіць у народных казках, якія лічыць сваёй настольнай кнігай.

«Фішкі» Вейляскага краю

Суседняя Вейляскага надзвычай прыбаная для вандройнікаў. Найбольш актуальны ўлетку адпачынак лявады (і жывёны нрэдка таксама вы-

Як добра адпачыць у разгар... восені?

дае тэмпературныя рэкорды) тут не праблема. У раёне самае вялікае штучнае вадасховішча ў Беларусі — яго плошча амаль 65 квадратных кіламетраў. Гэта амаль удвая больш, чым вядомае Мінскае мора.

Многія спыніліся на Вейляскае падчас падарожжа ў Нарачанскі край. А значыць, трэба больш актыўна выкарыстоўваць транзітныя магчымасці раёна. Турысты могуць заказаць падарожжа па 11 розных

ПА ТЫСЯЧЫ НА СТАРШЫНЮ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».) асноўным мясцовыя жыхары з разуменнем паставіліся да неабходнасці аб'яднання тэрыторыі сваіх сельсаветаў, асабліва ў невялікіх вёсках, пацвердзіла старшыня Сялібскага сельсавета Савета дэпутатаў Марыя Трапанюк. Пратэсты ўзніклі ў буйных населеных пунктах, такіх, як Браздзец, які раней быў цэнтрам асобнага Браздзецкага сельсавета, а цяпер стаў часткай Сялібскага.

Сялібы ў Браздзец, разбег паміж аўтобуснымі рэйсамі складае 5-6 гадзін. Чалавек вымушаны губляць паўдня ў чаканні транспарту. Яшчэ адна прычына, якая абумовіла выбар цэнтрам сельсавета менавіта Сялібы — адсутнасць у Браздцы дзеючага клуба (стары будынак цяпер знаходзіцца ў аварыйным стане). — Мясцовыя моладзі не было дзе бавіць час і на дыскатку яна раней ездзіла ў Сялібу (за 12 км), — гаворыць Ірына Крывашой. — Бацькі хваляваліся і даўно прасілі нас аднавіць клуб у Браздцы, таму пасля аб'яднання сельсаветаў мы аддалі будынак Браздзецкага сельсавета пад клуб. Гэта, зразумела, часова мера. Налета тут будзе аграгарадок, тады вырашыцца і пытанне з клубам.

Аб'яднання сельсаветаў настолькі падобныя, што гаварыць пра нейкія спецыфічныя асаблівасці — выключна браздзецкае. — Гэта для іх, але і для ўсяго раёна ў цэлым сёння застаецца праблемай якасці пітной вады, якая па ўзроўні ўтрымання жалеза значна перавышае нормы СанПіНа. Пытанне будаўніцтва станцыі абезжалежвання да гэтага часу не вырашана. У праграму «Чыстая вада» Бярэзінскі раён не ўключылі.

У асобных населеных пунктах былога Браздзецкага сельсавета сёння застаецца праблема сеткі вулічнага асвятлення (у Сялібскім усе ўжо заменены на новыя), у Браздцы неабходна замяніць і трубы водаравода.

Напрыканцы сустрэчы Марыя Трапанюк заўважыла, што аб'яднанне было неабходнай мерой. — Мы павінны вырашаць праблемы людзей. А ў маленькім сельсаветае іх вельмі складана вырашыць. У буйным можна, напрыклад, арганізаваць звяно ЖКГ, якое будзе займацца шматпрофільнымі работамі і пры вкліках аб'ёмаў за казю змога сябе акупіць. А ў маленькім сельсаветае нават кадра для ўладкавання ў гэтае звяно знайсці не атрымаецца.

Інга МІНДАЛЕВА.
Бярэзінскі раён.

НА ВЫЕЗД!

Старэйшына вёскі Суйкава Заронаўскага сельсавета Віцебскага раёна Марыя Сцяпанюна Амосава, каб неяк па-добраму прысармаціць мясцовых гультыб-вылівох, складае пра іх жартоўныя прыпеўкі. Цікава, што ахвяры запоя на яе за гэтую творчасць не крыўдзяцца, бо вельмі паважаюць. Яна ж свая — яскравая. І, напэўна, разумеюць, што і такім чынам жанчына стараецца прымусяць іх змяніць свой лад жыцця. Асабліва старэйшына каравуліц (з мэтай прафілактычнай гутаркі) аматараў выпіць у сельскай краме і каля яе. Перыядычна заходзіць да алкаголікаў, каб праверыць, чым займаюцца.

Пазнаёміліся мы з Марыяй Сцяпанюнай падчас спецыяльнага рэйду, што праводзілі супрацоўнікі МНС у рамках месячніка па прафілактыцы. Мэта яго — даследаваць стан супрацьпаліцельскай барацьбы ў «праблемных жыллях» і не толькі. Гэта вельмі актуальна перад пачаткам чарговага ацяпляльнага сезона.

Былі мы ў рэйдзе ў асноўным у тых дамах, дзе жывуць хранічлівыя алкаголікі, т.я. хто ад неапазданай цяжкасці і на іншых прычынах могуць загінуць у дыме і агні. Літаральна за дзень да чарговага рэйду такім чынам загінуў пенсіянер — былы настаўнік, які жыве ў Бешанковічах. Згарэў і жыхар вёскі Паўзэр'е ў Бешанковіцкім раёне.

Заходзім у першую хату ў Суйкава. Сустрэкае мужчына-гаспадар, на выгляд яму 50 га-

БЛІЖЭЙ ДА ЛЮДЗЕЙ

КАБ НЕ ЗГАРЭЛІ АД ГАРЭЛКІ...

доў мінімум. Насамрэч жа 38. Жыве адзін. З жонкай развёўся. — Шкада чалавека, — расказвае Марыя Сцяпанюна. — Цяжка і іншыя памерлі. Малодшы брат не вярнуўся з арміі. Не злы ён, гэта глаголюнае. Стараюся пагаварыць па духах, упэўніць, што трэба завяваць з алкаголем.

Яшчэ адзін дом. На двары шмат хламу. Калі што здарыцца, гэта смецце будзе добрым «харчаваннем» для агню. У выніку і гаспадары могуць стаць ахвярамі апошняга. Дом (калі можна так назваць неправамернае знешне і ўнутры збудаванне), у любы момант можа ўвайсці ў зводку здарэнняў МНС, бо гаспадары, відаць, наогул не думаюць пра бяспеку. Літаральна могуць згарэць ад ужывання гарэлкі. Гаспадыня сказала, што працуе вартуёмкам на ферме. Муж паведаміў, што пакуль не працуе, а вось пачнецца сезон — зноў будзе качаграма. Выглядаюць... Ну як выглядаюць тэа, што сабраў з вінном і гарэлкай? Дронна. Жанчына, дарэчы, паводзіла сябе вельмі

агрэсіўна. Усё патрабавала — не здымаць! — Дык не вас жа! — Я бачу, што мяне! А што яшчэ тут здымаць?!

Інспектар МНС цяплява склаў пратакол (выслухоўваючы непрыемныя каментарыі з боку гаспадароў), за шматлікія парушэнні патрабаванняў супрацьпаліцельскай барацьбы. «Жучкі» ў лічбыльніку электраэнергіі, прыводка ў няспраўным стане. Есць і іншыя «нюансы», што супярэчаць правілаў. Гаспадарам пагражае штраф. Як яны будуць яго выплачваць? Адкуль грошы возьмуць, калі бюджэт у сям'і сімвалічны? Абавязаны — будуць плаціць.

Дарэчы, пра сям'ю ў цэлым. Трое дзяцей у іх: старэйшай ужо 20, два хлопчыкі — адзін у васьмым класе, другі ў чацвёртым. Няўжо не разумеюць, што магла б быць у іх добрая сям'я, калі б не спіртное?

Спытаў старэйшыню: ці кадыруюць такіх за кошт гаспадаркі, як гэта робіцца ў іншых месцах? Аказалася, што пачынае Праўда, вельмі пахваліла нова-

га кіраўніка сельсагаспадарчага прадпрыемства, які актыўна ўзяўся за справу. У выніку заробкі на ферме павялічыліся.

Старшыня сельсавета Савета Галіна Усцюгава з пасёлка Ула Бешанковіцкага раёна шчыра радуецца, калі расказвае пра былыя праблемныя сям'і, якія знялі з адпаведнага ўліку.

— Вось прыклад. Жанчына з трымі дзецьмі пераехала сюды з Шумілінскага раёна. Пала. Пераконвалі яе члены савета прафілактыкі, сталіся зразумець прычыны яе залежнасці ад алкаголю. Бацькі, калі ў госці да яе прыедуць, ці сястра старэйшая — выпіваюць дзень і ноч... Мы прыходзілі, размаўлялі, прасілі спыніць п'яныя застолі. І два месяцы таму знялі яе з ўліку. — расказвае старшыня. — Кінула піць. І без кадыравання ўскака! Спачатку па лініі раённай сацыяльнай службы яна да-

глядала старых, цяпер перайшла на працу ў ліцэй.

Расказала Галіна Іосіфаўна і шмат іншага. Жыхары Віцебска і іншых гарадоў, якія не могуць аплываць камунальныя паслугі, прадаюць кватэры і пераязджаюць у вёску. У пасёлку яны, вядома ж, як на далоні. Адна былая жыхарка Наваполацка, калі яе выклікалі на пасяджэнне савета прафілактыкі, вельмі здзівілася. Маўляў, у горадзе такога няма. Усяго на тэрыторыі сельсавета болей за 20 тысяч звычайных людзей. Яшчэ пяць дзе выхоўваюцца дзеці, лічачца сацыяльна небяспечнымі.

Завіталі мы ў дом сям'і, якая, так бы мовіць, выправілася. Мужчына ў акуплях сустраў ветліва. Жонка была на рабоце. У яго яна другая па ліку. Скажаў, што вельмі рады бачыць нас. Маўляў, глядзіце, што трэба, калі ласка! Печку, небяс-

печную раей, поўнасцю прывёў у парадак. Збіраецца пафарбаваць у бліжэйшыя дні. Значыць у гэтай хаце паграза ўзнікнення пажару цяпер мінімальна. Ды і наогул новы лад тут укараніўся.

Апошні візіт запамніцца ўдзельнікам рэйду надоўга. Гаспадары — муж і жонка — літаральна выставілі нас на вуліцу. Жанчына, калі мы яе ўбачылі, ляжала ў ложку і курыла... у стане «пад мухай». Спецыяльны супрацьпаліцельскі апалячальнік, што можа своечасова прасігналізаваць аб небяспецы, быў зняты. Відаць, прадалі, каб выпіць?..

Потым, праўда, нецвярозы мужчына не адмовіўся пагаварыць. Скажаў, што ў тым жа вышчылішы за 200 тысяч рублёў у месяц працаваць не будзе. Прызнаўся, што дапамагае людзям нешта будаваць, рамонтаваць. І ў дзень можа да 80 тысяч зарабіць. Чаму жонка не працуе? Незразумела. Чаму свой дом не могуць прывесці ў парадак? Не ведае... Ну і як з такімі стаўкамі мець? У сельсаветае стараюцца. Дарчы, муж старшыні Савета — начальнік мясцовай пакарнай аварыйна-выратавальнай часткі Валерый Усцюгов, капітан. Разам з жонкай быў побач падчас рэйду. Такім чынам яны разам і дома, і на працы. Гэта сям'я ў зусім іншай. Спраўдлівая, дружная. Болей бы такі!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Віцебск — Бешанковічы.
Фота аўтара.

БУДУЧЫНЯ ЗА ПЛАСТЫКАВАЙ КАРТКАЙ

З кожным годам колькасць аперацый безнадзейнай аплаты тавараў і паслуг з выкарыстаннем банкіўскіх пластыкавых карткаў павялічваецца. На сёння яны складаюць дзевяць працэнтаў ад рэспубліканскай грашовай абаротнасці. Такі рост стаў магчымым, у першую чаргу, дзякуючы пашырэнню банкіў пераліку паслуг, якія можна аплациць карткамі, і ўкараненню магчымасці пераліку грашовай абаротнасці за рахунок на рахунак.

— Нам трэба ў бліжэйшы час павялічыць безнадзейныя разлікі як мінімум да 30 працэнтаў, — заявіў падчас канферэнцыі «Комплексныя рашэнні безнадзейных разлікаў» старшыня Асацыяцыі беларускіх банкіў Фелікс ЧАРНЯЎСКІ. —

Вялікі спадзяванні мы ўскладаем на спецыялізаванае прадпрыемства па аказанні паслуг у галіне банкіўскіх пластыкавых карткаў ААТ «Банкаўскі працэсінгавы цэнтр».

— На рэалізацыю даручэння кіраўніка дзяржавы — забеспячэнне пераваду выплаты заробатнай платы работнікаў бюджэтных арганізацый, дзяржаўных унітарных прадпрыемстваў і акцыянерных таварыстваў, кантрольны пакет акцый якіх належыць дзяржаве, на карткі нацыянальнай плацежнай сістэмы «БелКарт» — нам адведзена тры гады, — адзначыў начальнік упраўлення агульнасістэмнага развіцця ААТ «Банкаўскага працэсінгавога цэнтру» Аляксандр ПУШКОЎ. — З пачатку змяшчэння за адзін месяц выпушчана болей за 70 тысяч карткаў сістэмы «БелКарт» з магнітнай паласой.

Новая картка нічым не адрозніваецца ад карткаў, якімі людзі карысталіся і карыстаюцца цяпер. А вось выдаткі банкіў на набывццё саміх карткаў зменшаныя, бо карткі з магнітнай паласой значна таннейшыя за карткі з мікрапрацэсарам. Да канца гэтага года банкіў плануецца замяніць каля 300 тысяч старых карткаў на карткі новага ўзору, а ўсяго за адведзены час банкіў плануецца выпусціць тры-чатыры мільёны карткаў «БелКарт».

Акрамя таго, каб стварыць базу для павелічэння долі безнадзейных разлікаў, ААТ «Банкаўскі працэсінгавы цэнтр» разам з беларускімі банкіў і кампаніямі-партнёрамі працягне работу па далейшым пашырэнні інфраструктуры абслугоўвання на банкіўскіх пластыкавых картках у прадпрыемствах

гандлю і сэрвісу. Пры гэтым прыём карткаў будзе арганізаваны не толькі ў Мінску, але і ў абласных і раённых цэнтрах рэспублікі, аграгарадках.

— **Наколькі рэальна стварэнне расійска-беларускай плацежнай сістэмы?**

— Пытанне стварэння расійска-беларускай плацежнай сістэмы на базе пластыкавых карткаў знаходзіцца цяпер на этапе абмеркавання ў Нацыянальным банку Рэспублікі Беларусь і Цэнтральным банку Расіі. Хутчэй за ўсё, гэта будзе не адзіная сістэма, а пагадненне паміж існуючымі сістэмамі. У тым выпадку, калі будзе дасягнута дамоўленасць, карткі «БелКарт» будуць мець магчымасць прыёму ў Расіі і наадварот.

Надзея ДРЫЛА.

ЗМЯНШАЕЦЦА ЎЗРОВЕНЬ БЕСПРАЦОЎЯ

За студзень — верасень гэтага года ўзровень беспрацоўя ў малых і сярэдніх гарадах Мінскай вобласці зменшыўся да 0,87 працэнта эканамічна актыўнага насельніцтва. Гэта стала магчымым у выніку стварэння ў такіх населеных пунктах болей за 3,5 тысячы новых працоўных месцаў.

Як заўважылі ў Мінскім аблвыканкаме, у межах адпаведнай праграмы ў цэнтральным раёне ўвасабляецца 40 інвестыцыйных праектаў з агульным бюджэтам каля 139 мільярдаў рублёў. Ужо завершана рэалізацыя 6 з іх. Да прыкладу, у Фаніпалі пабудаваны завод па вытворчасці вымральных прыбораў (дзе створана 27 працоўных месцаў). Акрамя таго, сёлета ў 11 малых і сярэдніх населеных пунктах ажыццяўляецца 14 ініцыятыўных праектаў. Рэалізацыя гэтых мерапрыемстваў, акрамя ўкаранення найноўшых тэхналогій і мадэрнізацыі вытворчасці, таксама дазволіць стварыць новыя працоўныя месцы.

Мікалай ЛІТВИНЦАЎ.

КАМУ І КОЛЬКІ

На прамысловых прадпрыемствах Беларусі сярэдняя заробатная плата ў жніўні гэтага года склала **Вр1 млн 70 тыс.** Як паведамілі ў Нацыянальным статыстычным камітэце, гэта на 14 працэнтаў вышэй за сярэднерэспубліканскі ўзровень аплаты працы.

Па-ранейшаму захоўваецца дыферэнцыяцыя заробатнай платы ў розных галінах прамысловасці. Найболей высокая аплата працы ў жніўні гэтага года была на прадпрыемствах нафтаперапрацоўчай прамысловасці — **Вр1 млн 974 тыс.**, чорнай металургіі — **Вр1 млн 641 тыс.**, хімічнай прамысловасці — **Вр1 млн 518 тыс.** Гэта ў 1,8–1,4 раза вышэй, чым у сярэднім па прамысловасці.

Значна ніжэйшая была сярэдняя заробатная плата на прадпрыемствах швейнай прамысловасці — **Вр588 тыс.**, тэкстыльнай — **Вр648 тыс.**, гарбарнай, футравай, абутовай — **Вр729 тыс.**, дрэваапрацоўчай — **Вр843 тыс.** (на 45–21 працэнт ніжэй, чым у сярэднім па прамысловасці).

Паводле даных статыстычнага ведамства, у будаўнічых арганізацыях у жніўні 2008 года сярэдняя зарплата склала **Вр1 млн 283 тыс.** (на 37 працэнтаў вышэй, чым у сярэднім па рэспубліцы).

На прадпрыемствах транспарту сярэдняя зарплата дасягнула **Вр1 млн 64 тыс.**, у тым ліку аўтамабільнага — **Вр952 тыс.**, чыгуначнага — **Вр1 млн 76 тыс.**, трубаправадніка — **Вр1 млн 484 тыс.**, авіяцыйнага — **Вр1 млн 536 тыс.**

Сярэдні заробок у арганізацыях сувязі склаў **Вр1 млн 7 тыс.**, жыллёва-камунальнай гаспадаркі — **Вр849 тыс.**, лясной гаспадаркі — **Вр803 тыс.**, гандлю і грамадскага харчавання — **Вр801 тыс.**

У арганізацыях сельскай гаспадаркі Беларусі сярэдняя заробатная плата работнікаў у жніўні гэтага года складала **Вр703 тыс.** (на 25 працэнтаў ніжэй, чым у сярэднім па рэспубліцы).

У Белстаце адзначылі, што пратэрмінаваная запавячальнасць на зарплате на 30 верасня ў аб'ектах арганізацыяў адсутнічала.

БЕЛТА.

«ТРАЦЦЯКОЎ»

Некалі ля руінаў Мірскага замка цвілі вялікія яблыневыя сад. Майскімі вечарамі ў галінах, усыпаных беласнежным першацвэтам, спявалі салаўі. Жыхары мястэчка ганарыліся сваім садом, аберагалі яго ад непагадзі, хваробаў, ліхіх людзей. Але аднойчы разваліны замка сталі ўласнасцю князя. Ён купіў маёнтак ля мястэчка Мір і пачаў наводзіць парадак у сваіх новых уладаннях.

чацвёркай коней, — паведаміў Віктар. Эрudyцыі Сакеля маглі б пазайздросціць прафесіяналы-гісторыкі. Для яго мінулае Мірскага замка і пасёлка, які раскінуўся побач, — не строга парграф з сухаватага акадэмічнага падручніка. Віктар жыве вобразамі Мірскага краю. Ён гадзінамі здольны расказаць старажытныя паданні.

Дзеля свайго захаплення Віктар Сакель пакінуў кар'еру эканаміста ў адным з раённых цэнтраў Віцебшчыны і прыехаў у пасёлак Мір, дзе ўсе свае зберажэнні ўклаў у набывццё і рамонт былой карчмы. У сціплым доміку абсталываў першы ў Карэліцкім раёне прыватны музей «Мірскі пасадак». Тут ён і дырэктар, і вядучы навуковы супрацоўнік, і загадчык гаспадаркі. І глаголючы захаваўшы фэндаў. Папуўненне музейнай калекцыі для Віктара — самая важная справа. Выключна захапляльная, паводле яго слоў.

— Цяжка нават уявіць, у якім смецці ўдаецца адшукаць некаторыя экспанаты, — прызнаўся Віктар. — На гарышчых, у падвалах, у развалінах. Штосьці сябры прыносяць, дапамагаюць папаўняць музейны збор. Аднойчы нават скарб пашчасціла знайсці. Ён таксама ў маім музеі.

Па дарозе да музея я ўяўляў сабе груду самацвэтаў, якія зіхацяць, золата і серабра. А скарб, які ўбачыў у адным з пакояў адрастарванай карчмы, аказаўся ўсяго толькі... іржавым бляшаным вядром, з якога тырчэлі скруткі паўструхналай тканіны.

— Рэдкая ўдача! — сказаў Сакель. — Гэта рэч дапамагла мне даведацца пра людзей, якія некалі сха-

3 ПАСЁЛКА МІР

ца вывучэннем гісторыі яўрэйскай абшчыны мястэчка Мір. Тамай займаюся ўжо некалькі гадоў. Сабраў янымяла матэрыялу. Давалася «пад яе» нават цэлы раздзел адвесці ў музей.

Пад шклом музейных вітрын побач са «скарбам» акуратна выкладзеныя пану-мараваныя старажытныя замкі, скобы, кравецкія інструменты, гузікі, тоўстыя тамы ў скура-на перапліце — рэдкае выданні «Карана» і «Торы». На сценах развешаны жаўцельныя фатаграфіі, дыпламы, старонкі рукапісаў, пісьмаў, нумары газет, афішы. У кожнай рэчы свая гісторыя. Часам дзіўная, непаўторная. Такая, што кнігу напісаць — падацца мала.

Вялікую частку экспанатаў Віктар аднавіў уласнаручна, у маленькай хатняй майстэрні. Да прыкладу, столік сярэдзіны XIX стагоддзя. Ці लोक, на якім спаў у XVIII стагоддзі адзін з князёў Радзівілаў. Усяго ў калекцыі краязнаўцы звыш тысячы

старажытных рэчаў. Палова з іх выстаўлена ў пастаяннай экспазіцыі музея «Мірскі пасадак».

Прыватны музей Віктара Сакеля набывае ўсё большую вядомасць у Карэліцкім раёне. Пры падтрымцы спецыялістаў аддзела культуры Карэліцкага раёна Віктар Сакель падрыхтаваў пакет дакументаў для ўключэння яго музея ў праграму развіцця агра турызму на тэрыторыі Карэліцкага раёна. Мясцовыя ўлады палікліліся таксама аб прыцягненні ўвагі патэнцыяльных турыстаў да музея «Мірскі пасадак» — яго наведванне рэкамендавана мінскім турыстычным фірмам.

...У музей Віктара Сакеля я нядоўна прывезла маіх сяброў — журналістаў з Масквы. Расіян уразілі расказы Віктара пра гісторыю Мірскага замка. На развітанне нехта са сталічных гасцей заўважыў: — Атрымліваецца, Віктар, вы тут, у Міры, своеасаблівы Траццякоў. Таксама славу атасць.

Сусветна вядомы мецэнат, калец Траццякоў некалі ствараў галерэю рускага жывапісу з не меншым энтузіязмам, чым Віктар Сакель стварае свой прыватны краязнаўчы музей. Для людзей стварае, для гісторыі, для нашай культуры.

Ганна КАСЦЮЧЭНКА,
студэнтка факультэта журналістыкі БДУ.
На здымках:
краязнаўца Віктар САКЕЛЬ;
экспазіцыя музея «Мірскі пасадак».
Фота аўтара.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,

ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,

УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:

МАЛАФЕЕЎ А. А., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні;

АНІКЕЕВА Л. А., старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце;

САСОНКА М. П., член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце;

СЯЛІЦКІ В. С., старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў;

СІВАКОЎ В. А., старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;

ЯРКОВІЧ В. І., старшыня Крулянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК:
Наталля КАРПЕНКА.
Кантакты тэлефон 292 21 03.

Каляндар «Родны край» па падпісцы

«Звязда» не аднойчы падымала пытанне аб выданні адрэўнога календара на роднай мове «Родны край». Але, на жаль, і сёння застаюцца нейкія праблемы ў гэтай справе. То не могуць рэалізаваць тэрмін гэтага календара ў 10 тысяч экзэмпляраў, то пры тыражы ў 7 тысяч экзэмпляраў паступаюць скаргі на тое, што не задавальняецца попыт многіх пакупнікоў, ахвотнікаў яго купіць.

Вось і атрымліваецца, што да гэтага часу не могуць збалансаваць прапанаванне ў адпаведнасці з попытам насельніцтва. Адсюль страцілі фінансавыя ў выдавецтва, а ў многіх ахвотнікаў купіць календар — маральныя.

Трэба пастаянна памятаць, што ў рынковых умовах гаспадарання вельмі высока цэніцца камерцыйная ініцыятыва, прадпрыемальнасць, добрае веданне рынку, умение прадаць тавар. Яшчэ вядомы расійскі выдавец-асветнік Іван Сыцін (1851—1934) у свой час зазначаў: «Я сачыў за рынкі і вывучаў густы народа».

Такі падыход да справы дазволіў да пачатку XX стагоддзя стаць выдавецтву Сыціна буйнейшым у Расіі, у якім друкаваліся падручнікі, навукова-папулярныя кнігі, энцыклапедыі, народныя календары і г.д. Да таго ж, можаце сабе ўявіць тагачасныя маштабы Расіі.

Між іншым, з даўніх часоў існуе спосаб распаўсюджвання календараў па падпісцы. А чаму б не пайсці па такім шляху ў вырашэнні праблемы з выданнем календара «Родны край» у нашай кампактнай рэспубліцы. Каб выдавецтва не несла страт на выданні гэтага календара, прапаную арганізаваць у якасці эксперыменту падпіску на 2010 год па прыкладзе падпіскі на перыядычны выданні.

Правадзенне падпіскі на календар «Родны край» даць магчымасць выдавецтву не толькі абгрунтаваць сфарміраваць партфель заказу ў адпаведнасці з попытам, але і атрымаць неабходныя фінансавыя сродкі, якія авансуюць падпісчыкі. Важна пры гэтым правесці ў сродках масавай інфармацыі неабходную рэкламу, у якой вызначыць тэрміны і ўмовы падпіскі на календар, а таксама кошт выдання і месца падпіскі.

Мяркую, што такі падыход да справы дазволіць распаўсюдзіць сярод насельніцтва не 7—10 тысяч таго ж календара «Родны край», а значна больш. Можна рэалізаваць такім чынам і іншыя тэматычныя календары, што выдаюцца ў рэспубліцы.

Пры гэтым трэба ўлічваць яшчэ адну акалічнасць. Карыстацца беларускімі календарамі больш зручна, таму што астранамічны даныя ў іх прыводзяцца ў адпаведнасці з часовым поясам, у якім знаходзіцца Рэспубліка Беларусь.

Мікола КАМАРОЎ.

«Праблемныя» сем'і

НЕ ХОЧАШ — НЕ АДКАЗВАЙ?

У якасці эксперыменту ў сталіцы арганізаваныя заняткі ў групах ананімных алкаголікаў для няўдалых бацькоў, — аб гэтым паведаміла намеснік старшын Мінскай гарадской камісіі па справах няпоўнагадовых Алена Герасіменка.

Як адзначыла Алена Герасіменка, з пачатку 2007 года колькасць дзяцей, якія знаходзяцца на ўліку з прычыны праблем у сем'ях, зменшылася з 7 тыс. да 1,6 тыс. чалавек. Апроч таго, удвая зменшылася колькасць сацыяльных сірот, а паказчык вяртання ў родныя сем'і маладых мінчан, якіх было вырашана часова змясціць у сацыяльны прытулак, павялічыўся да 59 працэнтаў.

Пры гэтым, адзначыла Алена Герасіменка, калі да 2007 года няўдалыя бацькі кампенсавалі ўсёго 1 працэнт выдаткаў на дзяржаўнае ўтрыманне сваіх дзяцей, то сёння — ужо 61 працэнт. Дарчы, для працаўладкавання горабашкоў у сталіцы вызначана брэнна ў 704 працуючых месцы ў 536 арганізацыяў. Як правіла, гаворка ідзе аб арганізацыях жыллёва-камунальнай гаспадаркі і Зельніцтва. Пры гэтым поўны кошт дзяржаўнага ўтрымання дзіцці на сёння вагаецца ад 144 да 277 тыс. рублёў. А ў гады выпуску з спецыяльна-тэхнічных, сярэдніх спецыяльных ці вышэйшых навуковых устаноў сумарна ўзрастае на 127 тысяч у месяц на працягу года.

Аднак тут ёсць свае праблемы. Адна з іх — нізкая прафесійная кваліфікацыя большасці горабашкоў. Не менш вострай застаецца сітуацыя з атлятай няўдалымі

БЕЛАРУСКАЕ ТУРНЭ НА АДЗІН ДЗЕНЬ

Упэўнена, што лепш за беларускія кучокі нічога няма. Галоўнае — ведаць, дзе і што шукаць. Мы з задавальненнем глядзім па тэлебачанні перадачы пра розныя краіны і іх знакамідыя мясціны. Такія ж падарожжы можна здзяйсняць і па Беларусі, нават за дзень. Паспрабуем распрацаваць, а вы глядзіце, што падабаецца больш, — ды хутчэй едзьце, пакуль стаіць залатая вясень з яе харавым ды натхненнем.

На сёння маршрут вялікі ды насычаны. Заслаўе — Лінія Сталіна — Вязьніца. Рознабаковы тур, які, запэўніваюць нас, магчыма прайдзіць-праехаць за адзін дзень. Выбіраем суботу ці нядзелю — і наперад, на пошукі захаванай для вас гісторыі. Усё рэальна — выпрабавана на сабе.

КРОК ПЕРШЫ — ЗАСЛАЎЕ

Купляем на вакзале квіток на электрычку да станцыі «Беларусь» ды адпраўляемся. Пакуль будзеце за вокнамі разглядаць пейзажы ды назвы «Ждановічы», «Ратамка», прыедзем на месца. Знаёмцеся, станцыя «Беларусь» — цяперашняе Заслаўе. Каля 27 км ад Мінска. Некалі, ажно ў далёкім X стагоддзі, было заснавана гэта мястэчка. Кажуць, што князь Уладзімір падарыў яго Рагнедзе і сыну іх Ізяславу. Ад імя сына і пайшла назва мястэчка. Славуцтва Заслаўя — Праабражэнская царква. Некалі гэта быў калынінскі храм. Пасля ён ператварыўся ў праваслаўную царкву. Гэта сапраўдная візітная картка Заслаўя. Калі са станцыі вы заўважыце яе крыж, значыць, дакладна сышлі там, дзе трэба.

Тут жа знаходзіцца гарадзішча «Вал» — помнік археалогіі XVI—XVII стагоддзяў. Месца ахоўваецца дзяржавай. Тут нельга распытваць спіртныя напой, забаронены выпас жывёлы, распальванне вогнішчаў ды ўвогуле забруджванне тэрыторыі. Гуляць жа ніхто не забараняе. Гуляцьце на здароўе. Прыгожыя пейзажы. Засталіся нават рэшткі вялікай замкавай брамы.

Амаль насупраць царквы стаіць касцёл XVIII стагоддзя. Такі прыгожы ды такі велічны. Хочацца проста сядзець на прыступках і дыхаць гісторыяй.

Вось так за гадзіну ці дзве можна пазнаёміцца з мястэчкам Заслаўе. На прыпынку зайсіце ў аўтобус і даехаць да Лініі Сталіна.

КРОК ДРУГІ — ЛІНІЯ СТАЛІНА

Гэты фартыфікацыйны ансамбль быў створаны да 60-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Адкрыўся комплекс 30 чэрвеня 2005 года. Тут можна не толькі пабачыць велічную сістэму абараняльных умацаванняў, але і навічкі духа гераізму, які, несумненна, адлуче кожнаму прысутнаму. Памяніцецца з тагачаснай тэхнікай. Папоўзаць па акапах. Зразумець хоць бы далёкім кутком сваёй душы тое, якой чыноўнікам завабывалася Перамога. Тут можна і ў танк залезці, і зброю пачаць. Можна папаляць у неба. Пры вялікім жадаці і вялікай колькасці грошай можна нават на ваеннай тэхніцы праехаць. Гэта не толькі цікавае і пазнавальнае месца, але і добры варыянт сямейнага адпачынку. Між іншым, там не трэба турбавацца наконт ежы. Можна пакаштаваць на месцы сардэчнай «салдацкай» кашы. Часам тут праходзяць сапраўдныя рыцарскія бойкі ці выступленні на гістарычную тэматыку. Можна, вядома, папашчыцца трапіць на іх.

Праз некалькі час, калі надукучыць глядзецца на жалезных ваароў, можна вярнуцца аўтобусам да Заслаўя, а ўжо адтуль на цягніку паехаць далей — да Вязьнікі.

КРОК ТРЭЦІ — ВІЗЬНІЦА

Прыкладна за 38 км ад Мінска знаходзіцца гэта вёска — з такой добрай і роднай назвай. Філіял Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы «Вязьніца», напэўна, самы знамяціты. Ён адкрыўся 20 чэрвеня 1948 года. Між іншым, у адпаведнасці з рашэннем Міжнароднай арганізацыі ЮНЕСКА, Вязьніца ўваходзіць у міжнародны маршрут турызму. Унутраныя жытццёвыя магчымасці дакладна ўстаноўлена, як было ў часы жыцця бацькоў песьняра. У адноўленым будынку

былога «свірана» можна знаёміцца з літаратурна-эпіграфічнай экспазіцыяй, якая прысвечана народным святам і абрадам. Менавіта там, пра якія пісаў Купала.

Кожны год у дзень нараджэння Янкі тут адбываецца вечарына з гэтай нагоды. Прыехаўшы ў Вязьніцу, адчуваеш, што менавіта тут нарадзіўся ды і павінен быць нарадзіцца геній. Гэта тым спрыяе ўсё наваколлі — адрэзу ля дома сажалка, папі, лес. Прыроды вабін, не пуская назад. Можна падчас адпачынку і да вас завітае муза?

Між іншым, адрэзу ля станцыі, ля рэек знаходзіцца камень з высечанымі на ім купальніцкімі радкамі. Некалі ў Вязьніцы да нас падшліць вельмі стары дзед: «Дзятчаты, абдыдзіце валун ды паглядзіце, каго ён нагадвае з таго боку...» Мы здзівіліся, нават не звярнулі ўвагі спачатку. Пасля не вытрымалі і падышлі. Ведаеце, а з другога боку бачны такі сапраўдны пароск, валкі ды тлусты. Вось дык дзед, дзятку яму за падказку.

Хто ведае, якія яшчэ сакрэты гісторыі вы зможаце разгадаць, вандруючы на гэтых трох зусім розных і непадобных мясцінах. Розныя часы ды розныя моманты чалавечага жыцця адлюстраваныя ў іх. Далёкая гісторыя з яе архітэктурай, не такая далёкая вайна з яе жахам ды адносна малады літаратурны куток. Ваша нядзеля можа стаць сапраўднай шчагаль і пазнавальнай. Паспежыце вам і новых маршрутаў па роднай Беларусі.

Дар'я ПРЫЦЭПЛАВА. Фота айгара.

А на мой погляд... ДЗЕ АДПАЧЫВАЕ ДУША І ЦЕЛА...

А якое ў вас любімае месца адпачынку на прыродзе? Куды вы найбольш цягне, дзе бавіце час з сям'ёй?

Ганна АЛЬШАНСКАЯ, начальнік аддзела цэнаў Віцебска аблвыканкома: — Мой дацны ўчастак за горадам. Там лес, рэчка... Увесьне і зімой такім месцам з'яўляецца наш гарадскі парк Мазурына. У гэты час я даволі часта, можна сказаць, бываю там.

Андрэй РАГОВІЧ, ветурач-дзясцятар па эндыарычным сырэнне РУП «Белмедпраправа»: — Дача (смеяецца) Яна ў нас у Дзяржынскім раёне, там прыгожыя мясціны, возера побач, лес. Яшчэ я паважаю зямлю, рыбалку, калі наладзіцца магчымасць, выязджаю на Браславы, Вілейку, Ну, а калі ў горадзе... Уздоўж Свіслачы часам можам прагуляцца, бо жывём побач, у Драздоў.

Марыя АСТАПАВА, студэнтка-вызавіца Магілёўскага педуніверсітэта імя Куляшова, вёска Шаламы Слаўгарадскага раёна: — Так, ёсць такое месца, дзе я люблю адпачываць. Гэта возера, дача! Там вельмі блізка ёсць лес, возера. Нам усім падабаецца там адпачываць.

Валодзіца ТАРАСІК, галоўны ляснічы Чарэньскага лясгаса: — Опанькі (смеяецца)! Разумею, паколькі ўся мая праца звязана менавіта з прыродай, яна для мяне найбольш працоўнае месца. Безумоўна, у лесе мы заўважам шмат прыгожага, але ў першую чаргу ацэньваем усё ў прафесійналы. Калі іншыя едуць у лес адпачыць, дык мы якраз і ствараем для іх такую магчымасць: добраўпарадкаваныя, устанавіваем альтанкі. А самі... А самі (смеяецца) практычна не карыстаемся ўсім гэтым выгодамі. Хаба толькі часам прыйсцеш на лавачку, ды і тое — найперш праверыць: ці зручна будзе ішчы.

Таму асабіста для мяне месцам адпачынку з'яўляецца рэчка. Ёсць у нас у раёне Раваніцкая Слабада. Зона адпачынку там не ўладкаваная, але не «дзікая». Ёю задавальняюся, едуць сюды і проста адпачываючыя, і рыбакі, у тым ліку і мінчане.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

ПЯЧОРНЫЯ ЛЮДЗІ

Штодзень еду на працу пад нерытмічныя зноў пустыя бутэлек. Музыку для пасажыраў аўтобуса, зусім не па заяўках, арганізоўвае дзядуля ў аранжавыя шапцы з кутасікам. Не змяняючы сваім правам, яны выходзіць на вуліцы Ландара і рушыць у задзеленым накірунку. А ля пункта збыту шклянкі з такімі ж званічкі кльнумі ў руках. Мэта гэтых людзей — са скуры вон вылезці, але сабраць грошы на бутэльку «чарніла». Бо без яе — стандартная «прапусковая білет» — у кватэру, якая зарэкаментавала сабе як прытон, гаспадар не пусціць.

Дылетанты, як правіла, не бачаць розніцы паміж прытонам і кватэрай з рэпутацыяй прытона, патлумачыць, начальнік міліцыі грамадскай беспякі УУС адміністрацыі Савецкага раёна горада Мінска Уладзімір СІАЦОК. — Згодна з Крымінальнай кодэксам, прытонам называюцца месцы збору наркаманаў ці прастытуцый. Так, летас было ўзбуджана тры крымінальныя справы за ўтрыманне прытона для ўжывання наркатыкаў. Сёння дзве справы — за ўтрыманне прытонаў для заніжання прастытуцый. Месцы ж пастаяннага збору алкаголікаў (і такіх кропак у Мінску 953. — Н.Д.), называюцца «кватэрамі з рэпутацыяй прытона». Там жывуць людзі, якія апусцілі да ўзроўню грамадскай каналізацыі. Усёго ў Савецкім раёне каля 40 такіх кватэр. На 12 з іх адпраўлены матэрыялы ў суд для прымусявага выслянення гаспадары прастытуцый з кватэр. З астатнімі супрацоўнікі міліцыі праводзяць прафілактычную работу, выносяць ім папярэджанні.

На гэты раз на паслябедзены абыход участкавыя інспектары міліцыі Савецкага РУС Аляксандр СКУРАТОВІЧ і Віктар СЯНЬКОВІЧ і старшы інспектар па агульнай і праплагавай ДА Савецкага РУС Вольга СУВОРАВА ўзялі мяне з сабой. Зладча мінімум: наведваць усё кватэры на вуліцы Л. Бяды, якія знаходзяцца на кантролі міліцыі.

Праўда, мае «гіды» адрэзу папярэдзілі, што гэта даволі прастыжны раён, там тут не так шмат кватэр з «падмочнай» рэпутацыяй.

Кватэра № 1: «Жывіненскі пацстунак» Стандартная двухкапаёвая кватэра. У адным пакоі жывуць муж з жанкай, у другім — старанька бабуля з (ніколі не ведае, каго тут сустрачэ)... Падчас нашага наведвання вольна разваліліся на адзіным ложку з папрусаў у зубачныя нецярпычы мучыжына. Побач з ім элемент інтэр'еру, які складана было не прыкмеціць — унітаз, прыкрыты брудным адзеннем, і бутэлька з жаўтаватой вадкасцю на дне.

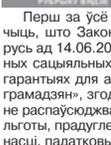
— Так, я гляджу, у вас «Жывіненскі пацстунак» і ў кастрычніку папулярнасцю карыстаецца?! — звяртаецца да псеўдагаспадары ўчастковы інспектар.

— А мы толькі чарніла і п'ем. Дзе ж я на гарэлку грошы вазьму? — А на віно адшука бераце? ... Крадзе і заганяе. Вунь бачыце, тэлевізар зноў аднекуля прыцягнуў — першыя маўляўшы адкаж Аляксандр Скуратовіч.

— Не зваліць за руку, дык не кажыце. Мне яго адзін добры чалавек аддаў.

Садаводства і зямельны падатак

Я ўжо даўно пенсіянерка. У мяне ёсць участак у садовым таварыстве. Да апошняга часу я не плаціла за яго зямельны падатак. Але я даўно ў нас памяняўся бухгалтар. Навы бухгалтар гаворыць, што ў 2007 годзе аб ільготы быў прыняты Закон, які даў пенсіянерам больш не прадугледжана такім льготам. Ці так гэта?

Перш за ўсё неабходна адзначыць, што Закон Рэспублікі Беларусь ад 14.06.2007 г. «Аб дзяржаўных сацыяльных ільготах, правах і гарантыях для асобных катэгорый грамадзян», згодна з артыкулам 5, не распаўсюджвае сваё дзеянне на льготы, прадугледжаныя, у прыватнасці, падатковым і зямельным заканадаўствам.

Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб зямлі (артыкулы 60,61) устаноўлена, што карыстанне зямельнымі ўчасткамі ў Рэспубліцы Беларусь платнае. Формамі платы за зямельныя ўчасткі з'яўляюцца зямельны падатак або арэндная плата. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь за зямельныя ўчасткі, што знаходзяцца ў іх у прыватнай уласнасці, пажыццёвым спадчынным выдзелены ад карыстання пляшчэй зямельнага падатка. За зямельныя ўчасткі, прададзеныя ў арэнду, плаціцца арэндная плата.

Парадак падаткаабкладання стаўкі зямельнага падатку і гранічы памер арэнднай платы за зямельныя ўчасткі ўстаноўляюцца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, у прыватнасці, Законам Рэспублікі Беларусь «Аб плашчых за зямлю».

Артыкулам 4 гэтага Закона ўстаноўлена, што аб'ектам падаткаабкладання з'яўляецца зямельныя ўчасткі, якія знаходзяцца ў валоданні, карыстанні або ўласнасці, акрамя выпадкаў, прадугледжаных артыкуламі 17—19 Закона. Зямлі садаводства таварыстваў і дачнага будаўніцтва таксама адносяцца да зямельнага падатка.

Выплата фізічнымі асобамі зямельнага падатку за зямельныя ўчасткі, прадастаўленыя для выдання калекцыяў садаводства, робіцца шляхам унясення сум падатку садаводцам і садава-агарод-

ніцкім таварыствам (кааператывам), якія ажыццяўляюць прыём падатку і яго пералічэнне на рахунак адпаведнага бюджэту.

Артыкуламі 18, 19 Закона прадугледжаны льготы па зямельным падатку. Так, артыкулам 18 устаноўлена, што зямельным падаткам не абкладаюцца зямлі агульнага карыстання садаводства, садава-агароднічкі таварыстваў (кааператываў). Гэтыя таварыствы таксама вызваляюцца ад выплаты зямельнага падатку ў частцы плошчы зямель, што прыходзяцца на грамадзян, якія маюць права на льготы ў адпаведнасці з артыкулам 19 Закона.

Згодна з абзацам трэцім часткі першай артыкула 19, да ліку грамадзян, якія вызваляюцца ад платы за зямлю, адносяцца таксама пенсіянеры па ўзросце, інваліды I і II групы і іншыя непрацаздольныя грамадзяне пры адсутнасці працаздольных асобаў, якія сумесна з імі пражываюць або іначай такімі згодна з данымі пагаспадарчана ўліку або дамавых кніг. Пры гэтым за зямельныя ўчасткі, размешчаныя на месцы пастаяннага пражывання фізічных асобаў і прадастаўленыя ім для дачнага будаўніцтва, садаводства і агародніцтва, указаныя катэгорыі грамадзян вызваляюцца ад выплаты зямельнага падатку незалежна ад наяўнасці працаздольных асобаў, якія сумесна з імі пражываюць або іначай такімі згодна з данымі пагаспадарчана ўліку або дамавых кніг і (або) звестак упаўнаважанага органа.

Кантроль за захаваннем парадку вылічэння і выплаты зямельнага падатку ажыццяўляюць падатковыя органы, куды вам і патрэбна будзе звярнуцца па афіцыйнае тлумачэнне ўзнікаючых сітуацый пры неадпаведнасці ўзаемазварнення з ідэнтыфіцыраваным таварыствам.

— Я гляджу, у вас ніякіх змен не адбылося? — А што тут тавары? Ну п'ем мы. Што з гэтага? Нікому ж не перашкаджаем. Тым больш нагода ёсць, у мяне дзень нараджэння ў верасні.

— А зарыз ведаеце які месца? Кастрычнік хутка скончыцца.

— З заюпо тут ніколі не выходзіць, — гаворыць Віктар Сянькевіч. — П'юць, праўда, мірна, суседзі не скардзяцца. Толькі вясне час ад часу даваць прыходзіць у аддзяленне міліцыі і скардзіцца на сучаснае яго? — прасіць у заяве. А на наступны дзень забірае свае словы назад, уноў і ях «любоў і галубы».

Сярод пустах бутэлек і раскіданага на ўсім пакоі адзення ляжыць шэрая паперка, на якой значыцца сума доўгу за камунальныя паслугі — 130 тысяч рублёў.

— Такі доўг — яшчэ кветачкі. Вось тут, у суседнім пад'ездзе, жыве сям'я алкаголікаў, дык яны палівыя выплаліцы дзяржавае акія 10 міліёнаў. Вось і жывуць такія людзі ў час навукова-тэхнічнага прагрэсу без святла, вады, газу, які быццам у пчыоры.

Калі мы спускаліся ўніз па лесвіцы пасля наведвання апошняй кватэры з рэпутацыяй прытона, Віктар Сянькевіч пацкаўся ў мяне: «Ну што, шкада табе іх?.. Я не дакажыцца адкажу, прадуцкую!»

— А мне ніколькі. Самі выбралі сабе такі шхад. Вось толькі адзінае — дзіцяці шкада. Калі заходзіш і бачыш, як на бруднай падлозе сярэд гары пустах бутэлек і пад пільным наглядом прусакоў укладвае «Ролтан» чатырохгадовы хлопца з мурзатым тварыткам, сэрца аж сіскаецца ад жалю. Добра хоць, што Дократ № 18 дав нам права забіраць такіх дзіцяц у сацыяльныя прытулкі. Бо ніхто не ведае, што п'яны чалавек можа зрабіць з дзіцём. Напэўна, чупі пра тое, як шызафранкі выкінуў малага пламеніца за акна. А алкагалізм, які сянявяджаюць урачы-наркалогі, не менш, а то і больш небяспечная хвароба...»

Надзея ДРЫЛА, фота айгара.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона: Коммунальное консалтинговое унитарное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», 210025, г. Витебск, ул. «Правды», 32

ККУП «Витебский областной центр маркетинга» проводит аукцион по продаже земельных участков в частную собственность для строительства и обслуживания жилого дома

№ лота	Кадастровый номер, площадь и адрес земельного участка	Целевое назначение	Характеристика расположенных на земельном участке инженерных коммуникаций и сооружений. Ограничения использования земель	Начальная цена земельного участка (бел. руб.)	Размер задатка и реквизиты для его внесения	Расходы по подготовке документации, необходимой для проведения аукциона	Расходы, связанные с проведением аукциона	Дата и время проведения аукциона	Окончательный срок приема документов
1.	Земельный участок с кадастровым номером 221285903601000115, площадью 0,1498 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Мазоловский с/с, д. Долгая, ул. Восточная, 13	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного водоснабжения, водоотведения. Ограничения: 1) земли, находящиеся в водоохранной зоне водного объекта вне прибрежной полосы оз. Березово	449 850	44 000 бел. руб. р/с 3600314090013 в ф-ле № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 259, УНП 300594330, код платежа 04901, получатель платежа: Мазоловский сельский исполнительный комитет	468 015	1 811 349	25.11.2008 г. в 15.00	19.11.2008 г. до 17.30
2.	Земельный участок с кадастровым номером 221285904101000147, площадью 0,1481 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Мазоловский с/с, д. Дрековье, ул. Лесная, 18	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Инженерные коммуникации отсутствуют. Ограничения: 1) охранная зона линии электропередачи напряжением до 1000 В; 2) охранная зона линии электропередачи напряжением свыше 1000 В	349 440	34 000 бел. руб. р/с 3600314090013 в ф-ле № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 259, УНП 300594330, код платежа 04901, получатель платежа: Мазоловский сельский исполнительный комитет	480 990	1 811 349	25.11.2008 г. в 15.00	19.11.2008 г. до 17.30
3.	Земельный участок с кадастровым номером 221285904601000037, площадью 0,1016 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Мазоловский с/с, д. Дутчино, 18	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного водоснабжения. Ограничения: 1) земли, находящиеся в водоохранной зоне и прибрежной полосе водоема р. Луженянка; 2) охранная зона линии электро-передач напряжением до 1000 В; 3) земли, находящиеся в охранной зоне линии связи и радиосвязи	457 660	45 000 бел. руб. р/с 3600314090013 в ф-ле № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 259, УНП 300594330, код платежа 04901, получатель платежа: Мазоловский сельский исполнительный комитет	598 455	1 811 349	25.11.2008 г. в 15.00	19.11.2008 г. до 17.30
4.	Земельный участок с кадастровым номером 221285901601000061, площадью 0,2331 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Мазоловский с/с, д. Букатино, 25	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного водоснабжения. Ограничения: охранная зона линии электропередач напряжением до 1000 В	900 000	90 000 бел. руб. р/с				

Аўтастопам на Марс!

Ці ёсць жыццё на Марсе? Пытанне, на якое ніхто не можа даць адназначнага адказу. Здаецца, і ваду знайшлі, і чалавека падобны твар ручной работы выявілі, а жывых істотаў як не было, так і не намчаецца. А можа, гэта мы не там шукаем?

У ПОШУКАХ «ЧЫРВОНОЙ ПЛАНЕТЫ»

Я доўга не мог паверыць, што Марс знаходзіцца за сарак кіламетраў ад Мінска. Але сур'ёзныя кніжкі запэўнілі мяне ў гэтым. Вёска з такой незвычайнай назвай размешчалася недалёка ад Дзяржынска. На жаль, ні на адной з картэў Беларусі «чырвоная планета» не пазначана. Чатыры кіламетры ад раённага цэнтру — адзіная інфармацыя, якая паказвала на месца знаходжання вёскі. Вось з такімі мінімальнымі ведамі я вырашыў адправіцца ў «касмiчную адысею».

Спадарожная машына з Мінска за 20 хвілін даставіла мяне ў Дзяржынск. Чатыры кіламетры — гэта гадзіна пехам, але не ведаючы напрамку, можна блукіць і цэлы дзень. Вырасшы спытаць дарогі на аўтазаправачнай станцыі. «Гэта розьзігрыш? усміхаецца прадаўшчыца. — Планета ёсць тамака. А пра вёску ніколі не чулі». «Гэта табе да Станькава трэба ехаць», — папачуўся мужчынскі голас. — Я дакладна не скажу, але гэта там».

«Праз лес атрымаецца хутчэй», — падумаў я і рушыў. Праз сарак хвілін, па калена ў росы, я выйшаў у чыстае поле. Яшчэ два кіламетры — і на гарызонце паказаліся дахі дамоў! Як аказалася, звычайны міраж: гарадская звалка. «Які Марс? Тут ты яго не знайдзеш дакладна», — расчараваў мяне вартунык металаловак.

Па дарозе на Станькава я зайшоў у адну з вёсак спытаць аб «чырвонай планеце». Карэньні жыхар Вінаграддзі змог прыкладна паказаць дарогі, пры гэтым аказалася, што ішоў я ў гэтым у іншы бок. Ногі ўста сталіся, там спыніўся спадарожны машыну. «Дзесяць гадоў жыў, але ніколі не чуў пра такое дзівя», — падзяліўся са мной вадзіцель.

Загадкава вёска пачынала вабцяць яшчэ больш. Вось яна зусім побач за параватом, а праз хвілінку ўсе

сляды раптам абрываюцца. Толькі жанчына, якую сустраў у Рабінаўцы, дакладна ведала, што я шукаю. «Прама, налева, направа, праз Арэхаўку і зноў налева», — запісваю я ў свой нататнік, каб не зблудзіцца...
ДА ЮПЦЕРА РУКОЮ ПАДАЦЬ
Вось яна — «Чырвоная планета»! Першае, што кінлася ў вочы — гэта шаша Брэст — Масква. Столкі цяжка згублена ў пошуках, а Марс размясціўся каля самай агульнай трасы краіны! Ніякіх указальных знакаў і пад'ездаў у напрамку вёскі. Нават назва пазначана толькі з боку прасёлкавай дарогі, якая вядзе ў поле.

Няма тут добрага піяр-менеджара. «Чырвоная планета» магла б зарабіць добрыя грошы на сваім выгадным транспартным становішчы. Дастаткова пабудавать кафе, каб сотні аўтамабілістаў потым раскавалі легенды аб Марсе, што прывяло б сродкі яшчэ больш заваж. Але пакуль гэта застаецца паўнаўвага прадпрыемствам. Вёска сустрала мяне правінцыйнай цысьнёй. Прамая вуліца раздзяляе хаты і калгаснае поле. На вуліцы — ніводнай душы, як на самай спраўдзенай планеце. Але вось дзесяці дзесяці ў сваім агародзе працуе марсянка. Нічым не адрозніваецца ад звычайных людзей. Яна — адзіны шанц даведання пра тэўтыўскія мясціны.

«Я тут не жыў, прыязджаю толькі на выхадныя», — тлумачыць жанчына. Хаця ў вёсцы становіцца ўсё менш і менш. Карэньня насельніцтва амаль не засталася. Толькі дачнікі даюць жыццё гэтым месцам. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня. На Юпціеры? Жыццё збыццё гэтаму месцу. «Спытайце аб Марсе на Юпціеры?», — парала мяне гаспадыня.

«Божы чалавек» з вёскі Божына

Ці задумваліся вы калі-небудзь, чым вы будзеце займацца, калі вам будзе 60 ці 70 гадоў? Нешта мне здаецца, што большасць адказала б: не ведаю, а яшчэ большасць коляска: нічога не буду рабіць!

Напрыклад я ў такім ганаровым узросце буду сядзець у крэсле з таямнічай усмешкай і ўсім сваім выглядам кажаць: такі! Я ведаю гэта ўсё! Буду хадзіць на праменады, пісаць мемуары, вывучаць часопіс «Здароўе» і... вазьць шкарпэткі. Менавіта так. Бо ўсе бабці павінны вазьць шкарпэткі. А дзядулі? Што павінны рабіць яны?

Цікавы адказ на гэта пытанне — жыццё і сталасць Адама Мікалаевіча Папругі, энтузіяста і гісторыка, чалавека разумнага і цікавага.

Адам Мікалаевіч нарадзіўся ў вёсцы Божына, на Барызыншчыне. З гонарам можа сказаць, што жыццё пражыў цікава. Скончыў мінскі політэх, пасля вучыўся ў гарадзе Роўна, закончыў і школу малодшых авіяспецыялістаў у Феадосіі. Так бы мовіць, пазездзіў па свеце, людзей паглядаў, сябе паказаў.

Служыў у арміі, быў камандзірам агнявых устаноў на самалётах Ту-4, працаваў у навукова-даследчым інстытуце «БелНДПлівапраект». Больш як два дзесяцігоддзі там працаваў — абышоў усю Беларусь, шукаючы торф.

А ў 1989 годзе зацікавіўся справай, што зацягнула на ўсё жыццё — краязнаўствам. А здарылася гэта так.

Адам Мікалаевіч прачытаў у газеце, што жыхары вёскі Нёман Уздзенскага раёна хочаць вярнуць сваёй вёсцы справядную назву — Магіляна. Гэта і дало штуршок, бо яго родная вёска з далёкага 1964 года называлася Пырэччэ. І Адам Мікалаевіч прыняў рашэнне. Ён звярнуўся ў Акадэмію навук, да Міхаіла Фёдаравіча Спірыдонава. Той параіў «раскапаць» яе магі больш гістарычных звестак пра в. Божына.

Тадзі Адам Мікалаевіч ярыз вярнуўся на Радзіму даглядаць бацьку і ў вольны час займаўся краязнаўствам. Гэтая праца — цяжкае, таму рухалася марудна. Ужо на пенсіі ён працягваў шукаць звесткі пра Божыну ў кнігах, успамінах, энцыклапедыях.

Ён хадзіў па хатах, збіраў подпісы, друкаваў артыкулы ў раённай газеце... Дзякуючы няўрымслівасці і працавітасці Адама Папругі вёска Божына зноў вярнула сабе справядную назву.

Дарчэн, першы ўспамін пра Божына датуецца часамі Вітаўта. З тых часоў вёска неаднаразова перадарвалі. У 1600-я гады Божына стала ўласнасцю роду Валовічу.

На пачатку XIX стагоддзя мянтак Божына належаў графу Плятэру. З яго дапамогай у Божыне адкрыліся дзве фабрыкі.

У 18 і 19 кастрычніка зэльвенцы святкавалі 750-годдзе свайго роднага гарадскога пасёлка. Спраўды, першае ўзгадванне Зэльвы ў Іпацьеўскім летапісе адносіцца да 1258 года, хоць Зэльва значна старэйшая. За сем з паловай стагоддзяў яна зведвала і войны, і перамогі, і турботы, і радасці. У пачатку XVII стагоддзя ў Зэльве існавалі 2 млыны, рамесны падсад і, што дзіўна, было значна 17 корчмаў. У 1721 годзе Антоній Казімір Салета атрымаў дазвол ад караля Аўгуста II на правядзенне ў Зэльве штогадовых Ганьчынскіх кірмашоў. А ў 1860 годзе ў Зэльве было адкрыта народнае вучылішча, працавалі аптэка, пошта, спіртзавод, 12 крамаў, знаходзілася праўленне гміны. Насельніцтва ў Зэльве тады налічалася больш за 2 тысячы чалавек.

У другой палове XX стагоддзя ў Зэльве былі адкрыты ААТ «Сельгасхімія», трыкатанная фабрыка «Зэльвянка», дзіцячы лагер «Блакітная хваля», завершана будаўніцтва вадасховішча і г.д.

Зэльвеншчына дала Беларусі такіх вядомых вучоных і літаратараў, як доктар тэхнічных навук Уладзімір Клубовіч, доктар педагогічных навук Сяргей Сідар, вучоны-генетык Антон Жэбрак, доктар філагалічных навук Павел Цыбульскі і інш.

Святацэнні 750-годдзе горада прыхалялі шмат гэсцей. Таму зэльвенскі народ на свяце павесіўся ад душы. Два дні ў гарадскім пасёлку спявалі і танцавалі калектывы «Ліцвінскі мілья», «Тыні-Толкакі» з Мінска, цыганскі ансамбль «Джана Рома» з Ашмянна, гурт «Сваікі» з Мазыра, артысты Гродзенскай філармоніі, дзіцячыя калектывы і іншыя. Былі на свяце святочныя феерверк і дыскатак, працавалі гандлёвыя крамы, ладзіліся спартыўныя мерапрыемствы.

У Зэльвенскай цэнтральнай бібліятэцы адбылася прэзентацыя кнігі пастаў Зэльвеншчыны «Зоры над Зэльвянкай». Дарчэн, 49-гадовы паэт Уладзімір Магзо стаў ганаровым грамадзянінам Зэльвы.

Падчас любімых урачыстасцяў у Зэльве былі адкрыты помнік каню. На жаль, не абышліся і без сумной навіны. У першы дзень святкавання невядомыя абрабавалі магазін «Галантарэя» і знеслі шмат запалых вырабаў.

Сяргей ЧЫГРЫН.

тату. Зараз я і самі літоўцы забылі, а мы яшчэ памятаем. Пі на здароўе! пасля я цібе слаўным мёдам пацастую.

— А гэта што? — спытаў я, торкаючы відэльцам у нешта цёмнае на талерцы.

— Каханенькі ты мой, гэта ласіны губы ў падсалоджаным вошаче. Еш, братка, сілкіўся. Гэта страва для волатка. Продкі нашы, зямля ні пухам, не дурныя былі. Еш, аваявоўка іх еш».

Але ж у нашага збана вельмі шмат і бліжэйска сваякоў.

Гарлачкі і гляк. У Міхаса Калачынскага чытаем: Сяроддзёнку ў гарлачак на жывя Няслі дзвучыты ад крывічкі. У гляках таксама наслі ваду ў поле, калі трэба было наталіць смагу работнікам і работніцка. А ёсць жа яшчэ кветкі гарлачкі, якія так прыгожаваць нашы азёры ў летні час. І якія, наколькі ведаю, ужо занесены ў Чырвоную кнігу.

У нашай мінскавасці больш прытрымліваюцца назвы гаршчок. Есць нават прыказка народная: пільнуць гаспадаркі, будуць у гаршку свкаркі.

А Максім Танк некалі так звяртаўся да маладога пакалення: А бацькі, як у гаршчак закіпае Бабвінне ці Бульба! — і пена шугае?

Ад гаршка паўярэшка — пра недарослага чалавека, прычым з наміткам на іны спосаб выкрасцівання гэтай пасудзіны.

Заглядаць у чужы гаршчок — прамерна цікавіцца тым, як жыве старонні чалавек.

Вяняць гаршкі на гліну — тут старадаўні погляд. Спраўды, гаршчок робіцца з гліны, але, калі ты яго змяняў — патрэбна новая праца на вырабе, абпальванні.

Не святая гаршкі лянцэ — можна зрабіць усялякую справу, калі за не ўзяцца з жаданнем і стараннем.

Як у гаршку кіпець — пачуваць сябе вельмі дзірна, за нешта стыдацца, ненага саромецца.

Завуваю, што ў беларускай літаратуры прымяняецца нароўні як напісанне **гаршчок**, так і напісанне **гаршак**.

А ёсць жа яшчэ **глядзіш** — збан без ручкі, у якім вельмі добра захоўвалася малако. А былі ў нашых вёсках распаўсюджаныя яшчэ і **збані**, **гарлачкі-ручачкі**, **гаршкі-спарышкі**, калі дзве ёмістасці злучаны ў адну, **паноснікі**, **пражалнікі**, **стаўбуны**, **макацеры**. Самі гэтыя назвы збану гавораць за сябе, гавораць: у якой рабоце служылі яны людзям. Цяпер такіх службы практычна няма. Хоць... Той, хто не губляе паяву з вёскай, хто захоўвае даўніну, можа паць асаду, выпіць малака з гляк. А ў нас дома збан і сёння служыць для гатавання раўнён з жытай мукі.

Алесь КАСЦЕНЬ.

г. Паставы.

Божыне гарла хата. Людзі не паспелі выскочыць, а дах ужо асеў.

Дзвучынка Зойка схавалася пад локі. Яе бацькоў вывукатавалі вывукатавалі вывукатавалі праз дзверы, а Зойку выносілі праз акно. Зараз яна ўжо дарослая. Дзяццель раздзіла. Але, думам, Адама Папругу, свайго выратавальніка, памятае.

Адам Мікалаевіч знайшоў сваю рада-слуючыю да 5-га калена. Даведзецца, што яго прадада пан вывукатавалі на сабакі. А ён, гэты ж самы прададз, — кавалер 3 Георгіеўскіх крыжкоў.

Калі хто не ведае, Георгіеўскі крыж — узнагарода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Акрамя гэтага, шануюць і паважалі божыны сваю мядовую славуцасць — Адама Папругу. За сваё жыццё тут гэты чалавек шмат пасаў зрабіць: нават атрымаў медаль «За адвагу на пажары». Тады ён выратаваў цэлую сям'ю. У

нагорода вельмі высокая і радкая. Яе можна атрымаць толькі за подзвігі на ратным полі. Дык вось, гэтыя крыжы продка Адама Папругі прамяняю ў ваіну савецкаму генералу на соль... у раёне школай.

Простыя рэчы

Некалі вельмі любіў грузінскія кінакамеды. За іх сваёсваецкавы глумар, досцід, за каларыстнасць грузінскага жыцця, які нам быў дзіўнаваты. Любіў і сёння, але старэй забываюцца, а новых, відаць, няма. Дык вось, з таго часу памятаю кароткаметражны кінакамедыю, якая называлася «Збан», па руску — «Кувшын». Гісторыя простая. У аднаго гаспадарка скаціўся пад гару збан. І ў баку яго вываліўся кавалек. Але ж гэта не нашы збаны, якія даўней, а дзе-нідзе і цяпер, вывешваюцца на платы сохнучы. Гэта грузінскі збан, відаць, выраблены спецыяльна для захоўвання віна, да якога яны такія аматары. Памерам такі, што майстар, якога пра вывукатавалі адуцілі ў гэты збан, прылаўдзі кавалек, што адваліўся. Але паўстала неперараддзёная праблема: горла ў збана не такое і шырокае, чалавек не вылезе. А зноў ламаць свой збан гаспадар не дазваляе. І вось майстар атабарвае туды жыццё ў збане. Яму прыносіць туды есці і выпіць. Ён там надзённа па чучываецца. Але... з арганізма патрэбна выдаліць лішнюю вадкасцішка. І вось гаспадар, нібы тую гармату, паварочвае збан ад свайго дварышка ў задніцкіх месца, і з горла збана на белы свет прабіваецца струмень.

Дакладна ўжо не памяню, але здаецца, што збан той не збергаў. Зноў пакаціў ён на нірвойнай грузінскай зямлі і растушчыся.

У нашым беларускім побыце такія велічаны не было, а вось невялікія, адмысловыя ўмеі мастраваць. У Пімена Панчанкі ёсць верш «Збаны»:

А нашы ганчары ўмеі Рабіць і міскі, і збаны. Пад матчынай рукою звянілі Штодня гліняныя званы. І крыўку даляі: Быў гений наш далёкі родзіч, Што форму вярнуць знайшоў: Капелюшкі сучасных модніц — Ад тых гаршчок і глядышоў. А завяршае паэт верш радкамі: Паеду ў Вянец ганчарны, Мо папануць збан куды.

Вырасшы звярнуцца да спецыяльнай літаратуры: ці спраўдзіў бы ганчарным Іванчэ. Так, быў. Паэт тут не схибаў. А ўвогуле на Беларусі ганчарнымі вырабамі славіліся Нясвіж, Глыбокае, Копысь, Гарадок, Крычаў, Чашнікі, Ружаны, Данска, Мір, Пружаны, Целянаны. Ганчарства на Беларусі асабліва росквіту дасягнула ў XV стагоддзі. Прыгожы пасудзіны, тая ж збаны, пакрывалі залатым, белым, чорнай, чырвонай, жоўтай, сінёй, зялёнай і іншымі эмалямі. Колькі ў нас вёскаў з назвамі ад ганчароў, колькі прасвіраў ад гэтага корана! Цяпер толькі рэдкія майстры-энтузіясты займаюцца гэтым рамствам. І то ў іх цяжкавата

ўбачыць просты збан, больш вабіць майстроў цацкі, статуэткі, тая ж сістэмажэ. У вёсцы Навасёлкі Паставскага раёна жыў Сяргей Шчэрба, які ў канцы аўтамабіля прывабівае і глядачоў, і пакунікоў менавіта сваімі свістулькамі. Яны ў яго

трэба закаляць агнём. У ўпэўне на Беларусі існавала ў

ЯК МІНІМІЗАВАЦЬ НАСТУПСТВЫ ІНСУЛЬТУ?

Акцыя «Разам супраць інсульту» пройдзе ў сталіцы 29-30 кастрычніка. У ролі яе арганізатара выступілі Камітэт па ахове здароўя Мінгарвыканкома і Рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр нейралогіі і нейрахірургіі.

Па словах загадчыцы нейралагічнага аддзела РНПЦ нейралогіі і нейрахірургіі Ганны Асташэвіч, летась інсульт стаў прычынай смерці ў нашай краіне 12 199 чалавек. А ўсяго было зарэгістравана па краіне 27 123 «мазгавыя катастрофы». Сёлета за восем месяцаў ад інсульту загінулі 8273 чалавекі (з іх у працаздольным узросце — 1361).

Вырашэнне гэтай задачы стала магчыма ў многім у сувязі з паспяховай рэалізацыяй праграм ранняга выяўлення, дыягностыкі і рэабілітацыі новаарожных і дзяцей маладога ўзросту з парушэннем слыху.

БЕЛТА

Прамая лінія

Выпуск
№ 48 (104)

ГАЛАЎНЫ БОЛЬ МОЖА СІГНАЛІЗАВАЦЬ АБ ЦЯЖКАЙ ХВАРОБЕ

Фот. Міршын БЕЛТА

— А яшчэ скажыце, доктар, ці правільна я раблю, калі ў гэтых прафілактыкі акупаюся з галавой ў халодную крыніцу?

— Тут трэба быць асцярожнай, неабходна загартоўвацца, каб не прастудзіцца. А ў цяперашні час дрэнна. Аднак такая працэдура не з'яўляецца панаязі ад хваробы. Неабходна абавязкова назіраць у нейралога.

— Мне завуць Ганна Аляксееўна, звяно з Лепеля. У сына на працягу 15 гадоў частыя галаўныя болі, бывае страх прытомнасці, скача ціск. Лячыўся ў аддзяленні эпілепсіі ў Мінску, але канчаткова дыягназ так і не паставілі. Што нам рабіць?

— Хутчэй за ўсё, гэта нейкая са судзістай змяненні. Прычына страў прытомнасці ў чалавека абавязкова павінна быць устаноўлена.

— А можа, прыхаць на кансультацыю да вас у Мінск?

— Так, можна звярнуцца і ў наш РНПЦ «Неўралогія і нейрахірургія». Медыстанова знаходзіцца па вул. Сурганова, 24. Барыце накіраванне і прыяздзіце.

— Марыя Васільеўна, звяно з Дзятлаўскага раёна. Мне 67 гадоў, апошня сем маю дзяця дэцыскікулярная энцефалопатыя. Лячэнне не дапамагае, пастаянныя моцныя галаўныя болі, мотаэннасць...

— Адрозна скажу, што гэта нейралагічнае захворванне, і яго лячэнне павінна займацца нейралагічна. Лячэнне праводзіцца курсам, праз некаторы час яго, магчыма, давядзецца паўтараць. Калі прапараты не дапамагаюць, і галава баліць, спецыяліст павінен падабраць іншыя лекі. Вас глядзеў нейралаг?

— Так, мяне кансультаваў у Гродне прафесар Гардзеаў.

— Гэта вельмі добры ўрач. Раю вам зноў звярнуцца да Якава Якулевіча Гардзеава і папаўсць, каб ён падабраў лячэнне.

— Турбуе Ганна Міхайлаўна з Івацэвічэй. Маёй дачце 12 гадоў, яна інвалід. Пасля дэталёвага абследавання (рабілі дзямкі) ў яе знайшлі кісту галаўнога мозгу ў скрынечнай вобласці. Лячыў яе гіпертанія 1-й ступені, частыя гіпертанічныя крызы. Скажыце, ці патрэбна

нам кансультацыя нейрахірурга? І якія наступствы могуць быць пры такім захворванні?

— У большасці выпадкаў кіста не з'яўляецца прадметам для выдалення, і яна не ўплывае на галаўныя болі. Апошня, хутчэй за ўсё, — сасудзістая паталогія. Трэба лячыць гіпертанічную хваробу. У дзяцінстве рэзкія перапады ціску, а гэта вельмі небяспечна пры гіпертаніі. Парайцеся з добрымі спецыялістамі-нейралагіямі, каб яны дапамаглі адрэгуляваць ціск і падабралі нармальныя апаўсцяганнічыя прапараты для рэгулявання галаўнога ціску.

— А ці можна трапіць да вас? — Давайце зробім так. Вы прывезце і пакажаце мне дзямкі абследавання, і мы вырашым, як быць. Наш нейрахірургічны аддзел знаходзіцца ў Мінску ў 5-й клінічнай бальніцы.

— З Ушацкага раёна тэлефануе Аляксандр. У красавіку трапіў у нашыя цэнтры на кансультацыю аб магчымасці аперацыі з прычыны эпілепсіі. Мне казалі прыхаць вясенню, калі з'явіцца новая апаратура для лячэння эпілепсіі. Ці з'явілася яна?

— Адін апарат мы ўжо атрымалі і ўстанавілі, яшчэ адзін чакаем. Цяжка сказаць, калі атрымаем і яго. Гэта залежыць не ад нас. Звязайцеся з цэнтрам.

— Дзяржынк турбуе, Тамара Яўгеніўна. Праз кожную два тыдні ў мяне узнікаюць галаўныя болі, баліць таксама працяг бок цела. З чым гэта можа быць звязана?

— У вас, хутчэй за ўсё, мегрэнападобны балі сасудзістага характару. Гэта складанае захворванне і сустрэкаецца даволі часта. Лячыць яго трэба ў нейралага. Былае, што лячэнне неабходна мяняць, бо пэўныя прапараты не дапамагаюць. Звяртайцеся да спецыяліста.

— Леанід Патрыіч, звяно са Шклова. Маёй маці 83 гады. Яе дыягназ — дыскікулярная энцефалопатыя. Прымае пірацетам, вітаміны. Ці можна ёй прымач гэтыя прапараты? І яшчэ ў яе знайшлі кісту праэпістай перагародкі. Як гэта можа паўплываць на стан здароўя?

— Гэта паталогія развіцця палупавы апарату, якая звязана з паражэннем сасуду атарасклерозам. І правільнае яно ў вашай маці толькі цяпер. Хвароба не праходзіць зусім. Мож-

АПЕРАЦЫІ ПА УСТАНОВЦІ ГЛУХІМ ДЗЕЯМ КАХЛЕАРНЫХ ІМПЛАНТАЦЫЙ УПЕРШЫНО ПРАВЯЛІ Ў ГРОДНЕ

Кахлеарная імплантацыя забяспечвае слыхавое ўспрыманне гучнасці інфармацыі пры дапамозе электрычнай стимуляцыі захаваных валокнаў слыхавога нерву праз сістэму электроднаў, уключеных ва ўнутранае вуха. Праведзенне аперацыі па ўстаноўцы кахлеарных імплантаў дасць магчымасць вярнуць глухім дзеям ва ўзросце да 3 гадоў ўспрыманне наваколных гукіў, выпрацаваць навыкі маўлення і, як вынік, у сярэднатормайвай перспектыве вырасціць праблему дзіцячай глухаватасці ў Гродзенскай вобласці.

Вырашэнне гэтай задачы стала магчыма ў многім у сувязі з паспяховай рэалізацыяй праграм ранняга выяўлення, дыягностыкі і рэабілітацыі новаарожных і дзяцей маладога ўзросту з парушэннем слыху.

БЕЛТА

ЧАРГА НА ЭНДАПРАТЭЗІВАННЕ СУСТАВАЎ БУДЗЕ ЛІКВІДАВАНА

У Беларусі штогод гінуць у выніку атрыманых траўмаў, атручэнняў і іншых знешніх прычын ад 14 да 16 тысяч чалавек і каля 3 тысяч пацыянтаў становяцца інвалідамі. Гэтыя лічбы агучылі ў VIII з'ездзе беларускіх траўматологаў-артэпаедаў дырэктар Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру траўматалогіі і артэпаеды, галоўны пазаштатны траўматолога-артэпаед Міністэрства аховы здароўя Аляксандр Бялецкі.

За 2007 год лячэнне ў стацыянарах траўматолога-артэпаедычнага профілю прайшлі 94 тысячы чалавек.

— Стварэнне добра аснашчанага матэрыяльнай базы дазволіла нам павялічыць колькасць высокатэхналагічных аперацый, — паведамаў Аляксандр Бялецкі. Так, у параўнанні з 2001 годам колькасць аперацый па эндэпратэзаванні суставаў павялічылася ў 5 разоў.

Усяго ў 2007 годзе было 2408 аперацый па эндэпратэзаванні тазасцягнавых суставаў. За першае паўгоддзе — ужо 1753 і да канца года плануецца выйсці на лічбу 3500 аперацый.

Аднак з улікам дастаткова высокага ўзросту траўматызму і агупнага старэння насельніцтва Беларусі патрэба ў дадзеным відзе хірургічнай дапамогі застаецца вельмі высокай, — адзначаў Аляксандр Бялецкі. — Цяпер колькасць пастаўленых на чаргу на эндэпратэзаванне тазасцягнавага сустава складае больш як 4 тысячы чалавек. Вішч-прам'ерам беларускага Урада Аляксандрам Косцінам была пастаўлена перад намі задача да канца 2009 года зрабіць аперацыі па эндэпратэзаванні суставаў бягучымі. Для людзей працаздольнага ўзросту такіх чаргаў увогуле не павінна быць. Гэта значыць, што на працягу 2-3 месяцаў пацыенту пры наяўнасці паказанняў павінна быць зроблена аперацыя. Аднак чарга расце, як снежны ком. Паводле сусветнай статыстыкі, ад захворванняў тазасцягнавых суставаў церпіць ад 10 да 12 працэнтаў дораслага насельніцтва. Таму без падключэння нашых калег з рэгіёнаў мы, зразумела, ніколі з гэтай праблемай не зможам справіцца. Літаральна за апошні год эндэпратэзаванне каленных суставаў стала ажыццяўляцца ў Брэсцкай і Магілёўскай абласных бальніцах, хоць у гэтых абласцях няма сваіх медыцынскіх універсітэтаў і кафедраў траўматалогіі і артэпаеды. Затое было жаданне з боку загадчыка аддзялення, якое мы з радасцю падтрымалі. Я хачу падкрэсліць, што нельга спадзявацца толькі на РНПЦ траўматалогіі і артэпаеды. Трэба актывна ўкараняць эндэпратэзаванне наўсюдна, тым больш, што гэтымусьня спрыяе і перааснашчэнне аперацыйна-рэанімацыйных блокаў, і паліяэннае забяспячэнне эндэпратэзаваннем. А мы заўсёды падтрымаем вас і навучным.

У параўнанні з Германіяй, дзе колькасць аперацый па эндэпратэзаванні тазасцягнавых суставаў даходзіць да 160 тысяч у год (189 аперацый на 100 тысяч насельніцтва), Беларусь значна адстае (у 2007 годзе на 100 тысяч насельніцтва — прайшлося 24 аперацыі). Да 2012 года колькасць аперацый па эндэпратэзаванні тазасцягнавых суставаў павінна павялічыцца ў Беларусі да 5 тысяч у год, а каленных суставаў — да 1 тысячы.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Глады-ягады на вашым... твары

Залата васьень — цудоўная пара з яе бабыным летам і багаццем свежай агародніны і садавіны. У гэты час медыкі раіць на ўсю моц спажываць дары прыроды, каб назапасіць вітаміны на цёплую зіму. І касметологі ў сваю чаргу зазначаюць: пакуль гэта «вітамінная» раскоша не скончылася, трэба абавязкова парадаваць ёй і скуру.

У чым жа сакрэт «плодова-ягаднага» ўздзеяння на скуру? Спецыялісты адзначаюць некалькі складнікаў поспеху. Па-першае, гэта вітамінны. Па-другое, альфагідраксілавыя (фруктовыя) кіслоты — унікальныя злучкі, якія забяспячаюць эфектны выдаленне з скуру адмершых і забруджаных чэсціц. Акрамя таго, глады-ягады ўмацоўваюць скуру, злучваюць яе з арганізмам, павышаюць пругкасць скуры, забяспячаюць энергетычна «падародак» клетак скуры за кошт сілкавання яе «лёгкімі» фруктовымі цукрамі. Плюс адлеванне скуры, зважэнне пор і т.д.

Для таго, каб пры прымяненні зрабіць маску, асабліва навывуш на партрыт, адрок пры прымяненні «натуральных» масак варта прытрымлівацца некалькіх простых правілаў:

- садавіны і агародніны павінны быць чыстымі, спелымі і свежымі (ні ў якім разе не перасольваць і сапаваным);
- маска гатуецца непасрэдна перад прымяненнем;
- перад працэдурай неабходна правесці тэст на адчувальнасць;
- непажадана рабіць тэст маскі перад выходам на вуліцу, таму што фруктовыя кіслоты павышаюць адчувальнасць скуры да сонечных прамянёў.

Не лішнім будзе ведаць і тое, што ў залежнасці ад кіслотнасці чыста фруктовага (неабраўленага) маскі трымаюцца на твары ад 5 да 15 хвілін. Але нік не даўжэй, інакш скуры пацярпець. Чым кіслейшы фрукт, тым больш ён падыходзіць для тлустай скуры. А сухую скуру пасля натуральнай маскі ўсё роўна варта змазаць пажыўным крэмам. Любая маска павінна быць цёплай, інакш эфекту не будзе, таму перад прыгатаваннем патрымаць выбраны ват «нэгрэдынт» ў цёплай вадзе.

А цяпер некалькі рэцэптаў ад «плодова-агародніннага» касметалагіі. **Агрук і яго сок** выкарыстоўваюць для адбелвання скуры, выдалення вуснашч і пігментных плямаў. Вадак кашка з агрукіў-насенніку дапамагае разгладзіць маршчыны. А агрукіна маска са свежым малаком вельмі карысная пры павышанай сусці скуры.

Паспабрыць прыгатаваць агрукінае малачко: ачышчаныя ад лупіны свежыя агрукі нарэжце тонкімі скарпкімі або надзярыце на буйной тарцы, заліце гарачым малаком у суднонасці 1:10, астудзіце, атрымаць настой працідзіце і працідзіце ім скуру раніцай і вечарам.

Памідор можна выкарыстоўваць у якасці агародніннага пілінгу. Таматны сок змяшчае вялікую колькасць арганічных кіслот, якія растаўляюць верхні арагавелы слой скуры, тым самым даючы магчымасць дыхаць і развівацца новай маладой скуры. Маска: кружкі памідораў або свежы сок патрымаць на твары 10—15 хвілін, змыць спатачку цёплай, затым халоднай вадой. Такая маска рэкамендуецца пры тлустай скуры з буйнымі парамі.

Калі ў вас з'явіліся маршчыны, адчуванне дыскамфорту з-за сусці скуры і, акрамя таго, адценне скуры вымушае чакаць лепшага, вам спатрэбіцца **бульбяная маска**. Бульба ачышчае скуру, здымае прыпухласць. Бульбяная маска: 2 сырыя бульбяны надзярыце на тарцы, дадайце крохмалінавае мукі і 1 ст. лыжку мёду. Нанясце кашку на твар і шыю на 20 хвілін, змыць цёплай вадой, лепш мінеральнай.

Маска з морквы надае скуры прыгожы колер, прымяняецца пры вядомай, друзлай скуры з пігментнымі плямамі: 1 ст. лыжку варышч распушчаюць з 1 жайткам, змешваюць з 1 ч. лыжкай маркоўнага соку. Сумесь трымаюць на твары 20 хвілін, затым здымаюць цёплым алеем і апалосваюць твар халоднай вадой.

Яблык, як і яблычны воцат, аднаўляюць кіслотны баланс скуры, танізуюць яе, выдатна ўвільгатняюць і павышаюць эластычнасць: надзярыце на дробнай тарцы палову яблыка, дадайце 1 ст. лыжку мёду, 1 жайток і 1 ч. лыжку алею. Усё добра перамяшайце і нанясце на скуру. Падліскуе абязводжваю скуру, загоіць трэшчыны **грушавая маска** з алеем: мяккае грушы здрабніць, 3 ст. лыжкі кашкі змешваюць з 10 кроплямі аліўвавага алею, сумесь наносіць на твар і шыю на 20 хвілін. А васьм грушаво-кефірная маска карысная для тлустай скуры. Яна нармалізуе актывнасць салных залозаў плюс «выроўнівае» колер скуры, адбелявае яе. Спосаб прыгатавання такі ж, як і ў папярэдняй, толькі замест алею вязьміце кефір.

Падрыхтавала **Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ**.

В дополнение к публикации на проведение открытого аукциона на право заключения договоров аренды земельных участков в г. Могилеве (газета «Звезда» № 198 от 18.10.2008 г. стр. 6) предлагается следующая уточненная информация.

МОГИЛЕВСКИЙ ГОРИСПОЛКОМ СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА НА ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРОВ АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В Г. МОГИЛЕВЕ

Аукцион состоится 21 ноября 2008 года в 16.00 по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, зал заседаний

Адрес земельного участка	Площадь	Срок аренды	Цель использования	Кадастровый номер	Начальная цена (руб.)	Сумма задатка (руб.)
Лот № 1 ул. Вишневецкого останкова «Поликлиника»	0,0025 га	2 года	Установка и обслуживание торгового киоска в останковом павильоне	740100000003004703	119 000	11 000
Лот № 2 ул. Быховская Могилевский (Быховский) рынок	0,0020 га	2 года	Установка и обслуживание торгового киоска	740100000003000960	114 000	10 000
Лот № 3 ул. Боровского район жилого дома № 2	0,0062 га	2 года	Установка и обслуживание торгового павильона	740100000003004897	369 000	33 000
Лот № 4 ул. Островского останкова «Бульвар Непокоренных»	0,0076 га	2 года	Установка и обслуживание торгового киоска в останковом павильоне	740100000005003278	355 000	32 000
Лот № 5 ул. 30 лет Победы останкова «Улица 30 лет Победы»	0,0064 га	2 года	Установка и обслуживание торгового киоска в останковом павильоне	740100000002000194	439 000	40 000
Лот № 6 ул. Симонова в районе СТО «Березна-Лада»	0,0042 га	2 года	Установка и обслуживание торгового павильона	740100000005001994	164 000	15 000
Лот № 7 ул. Якубовского, 26	0,0831 га	2 года	Содержание и обслуживание торгового павильона	740100000001000206	3 626 000	326 000

ПРИМЕЧАНИЕ:

1. Для участия в аукционе необходимо в срок, указанный в извещении, подписать соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона и предоставить в уполномоченную организацию следующие документы: а) заявление на участие в аукционе; б) заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка на расчетный счет Могилевского городского исполнительного комитета № 3642017441709 в филиале 700 МОУ ОАО «СБ «Беларусбанк», код 536, УНП 700123787 (разовый платеж); в) копию документа, содержащего идентификационные сведения (для физических лиц); г) доверенность, удостоверяющую нотариально, если в аукционе участвует представитель физического лица, паспорт; д) документ, подтверждающий полномочия представителя юридического лица; е) копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица, индивидуального предпринимателя.

2. Всем желающим предоставляется возможность предварительного ознакомления с предметом аукциона.

3. В течение 10 рабочих дней со дня принятия решения о предоставлении в аренду земельного участка победителю оплатить: стоимость предмета аукциона;

возместить расходы, связанные с подготовкой и проведением аукциона, подготовкой документации, необходимой для его проведения. Общая сумма расходов, связанных с подготовкой и проведением аукциона, составляет 5 520 777 рублей.

Заявления и документы принимаются уполномоченной организацией (МУГКПП «Центр по землеустройству») по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, каб. 206 в рабочие дни с 08.00 до 17.00. Последний день приема заявлений — 17.11.2008 года до 17.00. Заключительная регистрация участников аукциона — 20.11.2008 года с 15.20 до 15.50 в каб. 206.

ЯК ЗАСЦЕРАГЧЫСЯ АД ВОСЕНЬСКОЙ ХАНДРЫ

Па статыстыцы, у 40 працэнтаў жыхароў вялікі гардаў вясенню назіраюцца прыкметы дэпрэсіі.

— Менавіта ў гэты перыяд абстраваюцца саматычныя хваробы — такія, як рэзкая хвароба страўніка, дванаціцпапернай кішкі, сардэчна-сасудзістая захворванні і іншыя, — гаворыць дацэнт кафедры псіхатэрапіі і медыцынскай псіхалогіі БелМАПА Алена ТАРАСЕВІЧ.

— Людзі з рознымі хваробамі па-рознаму рэагуюць на розныя фактары надвор'я. Для тых, хто мае ішчмічную хваробу сэрца, астму, галаўны вораг — нікае ўтрыманне кіслароду ў паветры. У такіх дні, па шматгадоўных назіраннях «хуткай», у тры разы павялічваецца колькасць выпілак ад сардэчнага. Таксама сардэчнае хваравіта рэагуюць на рэзкае пахаладанне. Пётронікаў і пітонікаў турбуюць рэзкія перапады атмасфернага ціску. Людзі з захворваннямі суставаў, апарату-рухальнага апарату, а таксама з хранічнымі бранхітамі, як правіла, дрэнна пераносяць моцную вільготнасць.

Маленькі дзеці асабліва плаксива паводзяць сябе ў дажджлівыя дні. Той, хто пакуе на хваробы шчытападобнай залозы, звычайна адчувае сябе дрэнна, калі на дварэ туман.

Да таго ж на фоне гэтых паталогій узнікаюць пражэкавыя стані з трывалымі дэпрэсіўнымі прыкметамі, парушаецца сон і апетыт. Дэпрэсія наосяць удар па ўсім жыццёва важных арганых. Яна можа прывесць да гастрыты і каліту, паскорыць узнікненне інсульту, інфаркту. Любы орган можа адрэагаваць на хваробу самымі рознымі правамі: галаўным тупым або вострым болям, болям у страўніку, кішчанку, ныччым ці колеччым болям у сэрцы, тахікардыяй, адчуваннем камкія ў горле, прыступамі душыша, бяссонніцай ці санлісавіцу.

Таму, безумоўна, трэба пакладзіцца, каб засцэрагчыся ад вясенскай хандры. Мэтазалежным людзям пры рэзкай змене надвор'я трэба зменшыць фізічную актывнасць, пабязгаць псіхэамацыйналыя нагрукзав, у гэтыя дні не варта шмаць есць, асабліва мясную, тлустую і смажаную ежу, а вострыя прыправы і алкаголь увогуле выключыць са свайго меню. Ад-

даць перавагу малачона-раслінайнаму дыеце, піць морс з журавінаў і настой з брунсці.

У канцы кастрычніка мы пераходзім на зімовы час. А гэта таксама істотная стрэсавая парамена для арганізма. Як адзначае **кандыдат медыцынскіх навук урач-псіхатэрапеўт Ірына БАЙКОВА**, ў перыяд адаптацыі ў новае рэжыму ў настрой людзей магчыма змяцяцьнальная істэнніа, можа з'явіцца раздражлівацьнасць. Акрамя таго, чалкам верагоднае парушэнне рытму сну: ён становіцца перарывістым, могуць узнікнуць цяжкасці з засыненнем. Асабліва гэта дачыцца тых, хто меў тэндэнцыі да падобнага стану раней. У такім разе рэкамендуецца прымаць леківае травы, якія валодаюць заспакаляльнай дзеяннем. Напрыклад, валяр'яна, меліса, хмель. Можна рабіць цёплыя ваньны ваньны. Пажадана, каб чалавек працягваў ужо ў новым рэжыме класіфіц у адзін і той жа час. Усё гэта дапамагае з наймацыйналы стрэсавым цяжкасцямі адаптавацца да зімовага часу.

Калі ж вы ў гэту сплатную пару падчалі прастуду і вас адольвае туга і дрэнны настрой, то народная медыцына прапануе такія параваныя рэцэпты.

● Вазьміце адну чайную лыжку здробненага сухага святакнянну (трава з кветкамі) і дробку сухага ліпавага цвету, заліце адной шлянчай кіпеню. Піце лячэбную гарбату два разы на дзень — раніцай і вечарам. Праз два тыдні вы адчуеце, што вашы эмоцыі сталі больш роўнымі, настрой палепшыўся, а прастуда адшыла.

● Калі з надыходам халадоў вас турбуе часты кашаль, то падрэжуйцеся загадай. З лістапада пачынаць прымаць адвар кораня салодкі, прыгатаваны з рэзліку 1 ст. лыжка сухага кораня на 1 шлянчай кіпеню. Настойваць адну гадзіну, добра ўхутайшы. Прымаць по па 1/3 шлянчай тры разы на дзень. Курс лячэння — два месяцы. Салодка дуноўна стымуюча імунітэт і, акрамя таго, садзейнічае аднаўленню сілізістых абалонкаў лёгкіх і страўніка.

А самы дзейсны сродак, які дапамагае процістаяць капрызам прыроды, — фізічная практыкаванні і загартоўванне. Хада, лёгкі бег, плаванне, гаруклі на лыжах ці веласіпеды могуць поўнасцю нейтралізаваць мэтазалежнасць з лёгкай ступенню захворвання. Вельмі важная працэдура для загартоўвання. Напрыклад, абліваны халоднай вадой. Аднак пачынаць іх перыяд адаптацыі пасля ваньны ці душыш абліце сябе вадой, якая на адзін градус ніжэйшая за тую, у якой вы толькі што купаліся. Выпусьце вадку, чалкам верагоднае парушэнне рытму сну: ён становіцца перарывістым, могуць узнікнуць цяжкасці з засыненнем. Асабліва гэта дачыцца тых, хто меў тэндэнцыі да падобнага стану раней. У такім разе рэкамендуецца прымаць леківае травы, якія валодаюць заспакаляльнай дзеяннем. Напрыклад, валяр'яна, меліса, хмель. Можна рабіць цёплыя ваньны ваньны. Пажадана, каб чалавек працягваў ужо ў новым рэжыме класіфіц у адзін і той жа час. Усё гэта дапамагае з наймацыйналы стрэсавым цяжкасцямі адаптавацца да зімовага часу.

Калі ж

ЗВЯЗДА 22 кастрычніка 2008 г.

Сёлета «восень» прыйдзе на месяц раней

Сёння ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі стартуе 35-ы Міжнародны фестываль мастацтваў «Беларуская музычная восень».

Надаўна ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі праводзілася паказальная пакараная эвакуацыя. Вайсковыя занялі крэслы ў канцэртнай зале, падрыхтавалі секундамеры і, здаецца, зусім не прыслухоўваліся да апошніх акордаў «Лірычнай сімфоніі» Цямлінскага, якая гучала са сцэны ў выкананні Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь. Але калі музыканты па-спяхова выбраліся з уяўнага агню на свежэе паветра, выратавальнікі, быццам заварыўшыся, сталі падыходзіць да дырыжора Аляксандра Ансімава і пытацца: «Калі мы зможам зноў паслухаць вашу музыку?».

Нават абвядзена з першых нот станаюцца эразымельны, што «Лірычная сімфонія» надзвычай складаная для выканання. Напэўна, таму з 1923 года, які падарыў нам гэты твор, дзесяцца Цямлінскага толькі аднойчы гучала ў Маскве і ніколі — у Беларускай сталіцы. Нездарма, што крытыкі заглядаючы гэту прам'еру адным з самых яркіх момантаў сёлётнага міжнароднага фестывалю мастацтваў «Беларуская музычная восень», які будзе праходзіць у Мінску з 22 кастрычніка па 20 лістапада.

Сёлета «восень» настане на месяц раней, што дазволіць ёй размясціцца з кінафестывалем «Лістапад», які ў апошнія гады адбірае ў філармонію частку публікі. Яшчэ адно прыемнае адрозненне сёлётнага свята ў тым, што ў параўнанні з мінулым годам яго фінансаванне павялічылася амаль у тры разы. Гэта дазволіла запрасіць на фестываль сапраўдных зорак класічнай музыкі, аб якіх беларускім слухачам раней прыходзілася толькі марыцца.

Так, у дзень адкрыцця «Беларускай музычнай восені» ў Вялікай канцэртнай зале Беларускай філармоніі разам з сімфанічным аркестрам Расіі імя Я. Святланава выступіць легендарны піяніст Дзмітрый Мацуеў, які, накіроўваючыся са сваім гастрольным турам з Вільнюса ў Кіев, на шасці гадзін спыніцца ў Мінску.

24 кастрычніка стане важнай вежай у гісторыі Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь, бо творы, якія ён выканае — гэта музычны Алімп, пакарыў які амеліцкая дэлегатка не кожны калектыў. У выкананні музыкантаў прагучы ўжо згаданая «Лірычная сімфонія» Цямлінскага і сімфанічная паэма Штрауса «Жыццё героя». Не кожная музычная ўстанова здольная паставіць апошні твор, бо паводле задумкі аўтара, для яго патрэбна вялікая колькасць музыкантаў.

Але нам не давялося закрываць статкі замежнымі выканаўцамі, — значнае дырыжор аркестра Аляксандр Ансімаў. — Вялікае шчасце, што філармонія ў сілах утрымліваць аркестр у сто чалавек.

Дарчы, Беларускай філармоніі — адзіная на прасторах СНД, якая мае пры сабе не два-тры калектывы, як у іншых краінах, а больш за дзясятка. Сярод іх тры аркестры і пачоб з імі — струнны квартэт, харавая капэла і пазытычны тэатр аднаго акадэмічна «Зычн» — у філармоніі добра разумеюць, што сёння малыя формы папулярныя не менш за вялікія.

Менавіта таму крытыкі гарантуюць поспех «Маскоўскаму трыо», якое завітае ў Мінск 6 лістапада. Яго салісты Аляксандр Бандурчан, Уладзімір Іванюк і Міхаіл Уткін — прафесары Маскоўскай кансерваторыі, якія іграюць разам ужо 35 год.

Але калі з іх творчасцю нашы сучасныя знаёмія даволі добра, то музыка французскага кампазітара Эрыка Валяна (яго творчы вечар адбудзецца ў Малой зале Беларускай філармоніі імя Р. Шчыры 4 лістапада) стане для Беларусаў сапраўдным адкрыццём. Мелодыі, падобныя да якіх мы яшчэ не чулі, абвядуць зацікавіць як спецыялістаў, так і простых слухачоў.

А канцэрт, які пройдзе ў гэтай жа зале 10 лістапада, стане асаблівым для маладой цымбалісткі Галіны Лазовік, бо ён адначасова будзе і іспытам, за які дзяўчына атрымае адзнаку.

Дарчы, сёлета білеты на канцэрты можна набыць не толькі працы, але і праз афіцыйны сайт філармоніі. Там жа змешчана інфармацыя пра ўсіх удзельнікаў «музычнай восені».

Вікторыя КРУПНЯНKOVA. Фота аўтара.

СКАНВОРД + СУДОКУ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

Непарэдны кіраўнік будаўніцтва	Сям'я рускіх мастакоў і вучняў, якія ў 1941 годзе пераехалі ў Індыю	Цыганскі народны тэатр	Чысты прыбыток ад гандлю	Грызун; т.зв. гарбаты зяць	Хваёвы вечназялёны куст-дрэва
Гравіраваная ў Арменіі	Воцера ў ЗША — з яго вышэ, кае р. Н. Арага	Званы вечар; прыём	Валыкая вадка-плуяная пушка	Кіслава прахаладная напой	
Рэзкі рысок богу на дыстанцыі	Манарх, уладар ў цырыяцкіх народаў	Чарніла (даўняшая назва)	Латышскія перакладчыкі паэмы	Штат на поўдні ЗША	Месяц упадазені ракі ў мора
Палавак і садовая кветка	У Францыі: каталіцкі святар	Парыжы імя Арабскага каліфата	Італьянскі паэт Адраджэння XVII ст.	Вялікая рака ўсходняй Сібіры	Сігнал трыгвалі з даламогга знава
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба
Мячэ і садовая кветка	Горад у Японіі на востраве Хонсю	Рэвалюцыйны горад на востраве Хонсю	Мяшчак з дамагаскай тканіны	Падружжы ўжорак з плоскай верхняй	Буйная драбязная рыба

СУДОКУ. У квадраце з 9 на 9 клетак трэба размясціць лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным гарызантальным радку, кожным вертыкальным слупку, а таксама ў кожным малым квадраце з 3 на 3 клеткі, абмежаваным тлумай лічбы, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтараў.

Парада. Пачынайце рашэнне з запісу угвалявых лікаў, асабліва з левага верхняга: звычайна галаваломка мае толькі адно рашэнне.

5		3		6				
	1		6	8		4		
6	3			7	5		8	
	4				6			
		7		5			1	
		8						7
8	5	1		2	9		5	
9			1	6				1

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ
Сканворд (11 кастрычніка). Па гарызанталь: Амфітэатр. Плотва. Руб. Акуль. Проба. Сак. Трыко. Клакун. Орда. Амля. Фост. Вір. Сана. Таката. Лук. Грыф. Зрок. Нара. Эпа. Агарак. Парсек. Вал. Гуру. Мора. Ка. Лиф. Храм. Баку. Вораг. «Рэно». Ст. Труфель. Па вертыкалі: Кватртал. Трук. Луга. Нота. Акр. Пук. Луна. Фурмак. Пук. Сом. Звер. Борт. Матрос. Фтор. Кабарэ. Кубак. Кант. Абака. Станж. Ворот. Га. Вага. Сам. Абанга. Ня. Ва. Арал. Літ. Рап. Парадак. Фарэль.

Лябо на пампўшкі да Алены

Баклажаны пад шубай

Гэта проста шубіная салата. Аднак значна, што пры простым змешванні гэтых прадуктаў смак мяняецца ў горшы бок. Таму не ляньцеся і рабіце менавіта сламі.

Вазьміце: 3 баклажаны, 250 г цыбулі, 250 г морквы, 1 долкы часнак, 3 ст. лыжкі маянэзу, соль, алеі.

Баклажаны парэзаць буйной саломкай (таўшыняй дзесяць па паўсантыметра). Зрабіць расол з 1/2 шклянкі вады і 1 ч. лыжкі солі. Баклажаны апусціць у расол. Затым расол зліць, а баклажаны выкладзі на разгарэтую патэльню з алеем. Абсмажыць. Баклажаны выняць, даць алеі і абсмажыць да мяккасці парэзаную тонкім чвэрцьколымаі цыбулю. Цыбулю выкладзі на асобную талерку. Абсмажыць надзёртую ўпоперак моркву (лепш на карэйскай тарцы) і таксама выкладзі на асобную талерку. Усе кампаненты астудзіць і як мага лепш аддаць іх алеі. Выкладзі сламі баклажаны, цыбулю, моркву і абмазаць зверху маянэзам, перамешаным з дзёртым часнаком.

БАКЛАЖАНЫ З МОРКВАЙ

Нам спатрэбіцца: 2 баклажаны (400 г), 200 г морквы, 150 г цыбулі, 1 маленькі зубок часнак, 7—8 сталовых лыжак алею, 0,5 ч. лыжкі солі, 3—6 ч. лыжак воцату, пры жадаанні — молатая календра.

Баклажаны ачысціць ад лупіны, парэзаць саломкай таўшыняй 0,7—1 см. У тэрмаўстойлівую пакуладзі наліць 2 ст. лыжкі алею, пакласці баклажаны, памыцца, каб алеі размеркаваўся па баклажанах. Пасушыць зацігнуўшы фольгай і запякаць у духоўцы пры тэмпературы 200—220 °С да мяккасці (каля 45 хвілін). За гэты час баклажаны трэба 2—3 разы перамажыць, каб яны не прыгарэл да дна.

Моркву нарэзаць вельмі тонкай саломкай або надзёрці на спецыяльнай тарцы для «морквы па-карыска». Цыбулю нарэзаць паўколымаі. У патэльню на максімальным агні разгарэць алеі, пакласці цыбулю і смажыць пры пастаянным памешванні да раўнамернага змянення колеру. Цыбулю разам з алеем выліць у моркву і перамажыць.

ЗАПЯКАНКА З БАКЛАЖАНАЎ

Нам спатрэбіцца: 1 сярэдні баклажан, 2 буйныя памідоры, 3—4 бульбы, 3—4 яйкі, 1/4 шклянкі малака, 1/4 ч. лыжкі солі, молатая календра.

Сёння, дарагія нашы чытачы, мы з вамі зоймемся баклажанами.

Я назвала б баклажан агароднінай ляхвілы людзей. Меню з гэтага прадукта дазволіць надоўга зашыць аб старэчых немачах. Акрамя таго, баклажан стымуляе работу селазіны, калісцэвага мозгу, павышае ўзровень гематлабіну ў крыві. Асабліва каштоўны ён для сардэчнай і якасці прафілактыкі ата-расклерозу. Не ўспялякая агароднінай здольная так умяшчана вы-водзіць халестэрын, робіць сасуды чыстымі і эластычнымі, і змяняць крохкасць капіляраў, засцерагаючы нас ад інфаркту. У баклажанах змяшчаюцца шмат вітамінаў, багаты і набор мікраэлементаў — калій, фосфар, кальцый, натрыў, кобальт, магній, жалеза. Баклажаны нармалізуюць водна-сольны абмен, пазбягаючы арганізм ад мачавой кіслаты, што вельмі карысна пры падагры. Важна ўжываць баклажаны і цяжарным жанчынам, і малым, гэта дапаможа пазбавіцца ад малакроўі, на-дасць жыццёвы сілаў. 100—200 г баклажанаў у дзень — такая лекавая норма. Акрамя таго, агароднінай карысна пры аблессенні, псарыязе, фурункулезе, іншых скурных захворваннях. Аднак гэта агароднінай можа быць і каварнай — у сіне-фі-летавых пладах назіпаваецца шкоднае горкае рэчыва саланіна. У канцэнтраваным выглядзе гэта моцны яд, таму есці сы-рыя баклажаны не гаспадыня. Лепш за ўсё іх іста-ваць на пары або запякаць. Нямецкія нарколгаі рэкаменду-юць ужываць больш баклажанаў тым, хто вырвалі кінуць курцы. Аказалася, што канцэнтраты нікаціну ў баклажанах цалкам да-стазва, каб зменшыць непрыемныя адчуванні пры абстынен-ці («ломцы»).

Баклажаны парэзаць круглымі або авальнымі долкамі таўшыняй крыху менш як 1 см (чысціць не трэба). У глыбокую міску наліць 1/4 шклянкі вады і растварыць у ёй 1 ч. лыжку солі. Баклажаны выкладзі ў міску і перамажыць так, каб кожная доля акулналася ў салыны рас-вор. Ваду зліць. Долкі баклажа-наў абсмажыць на алеі з двух ба-каў да лёгкага залапцатага колеру.

Бульбу ачысціць, парэзаць кружкамі таўшыняй 0,5—1 см і ад-варыць у падсоленай вадзе да паў-гадоўнасці.

Памідоры абліць кіпенем, зняць скуру, выразаць пладавожкі і па-рэзаць кружкамі.

Патэльню змазаць алеем. Вы-кладзі слой бульбы, слой бакла-жанаў і слой памідораў. Слаі не укладваць вельмі шчыльна, каб пры запячці нечыя сумесь раўна-мерна ўсё пракачыла. Крыху па-саліць. Слаі агароднінай заліць су-мессю з алеі, малака і 1/4 ч. лыжкі солі. Пасыпаць молатай кален-драй. Запякаць у духоўцы пры тэм-пературы 200 °С, пакуль нечыя-малочная сумесь не зацігне.

Атрымаецца прыемная лёг-кая вегетарыянская страва. Мож-на есці сама па сабе, а можна па-даць з вельмі сакавітым кавалкам мяса. Але тады пажадана зрабіць мясак запякані больш вострым — слой бульбы паперчыня, а на слой баклажанаў намазаць 1—2 зубкі расцнутага часнаку.

БАКЛАЖАНЫ МАРЫНАВАНЫЯ ФАРШЫРАВАНЫЯ

Вазьміце: 4 кг баклажанаў, 1 кг морквы. Для марынаваў: 500 мл во-цату, 1 л вады, 1 кг рэчаткай цы-булі.

І НА ЗАКАНЧЭНЫЯ НЕКАЛЬКІ КАРЫСНЫЯ ПАРАД

- Пры сардэчных захворваннях 13 баклажанаў, зрабіць і кавамолцы. Раніцай заліць 4—5 ст. лыжкі паршавой папай шклянкі белага віна, патрымаць 3—4 хвіліны на моцным агні, затым раз-дзяліць кашку на дзве порцыі і з'есці перад снеданнем і абедам. Курс лячэння 14 дзён.
- Пры апёках свежую мяккае баклажанаў прыкладзіце да пашко-джанага месца, мяняючы прымоху кожныя паўгадзіны.
- Пры захворваннях поласці рота (стаматыты, гніліцы) свежую мяккае надзярыць на тарцы, змяшчыць з соллю (1:1) і некалькі разоў у дзень уцяраіць у дзясны. Пасля працэдуры спаласціце рот халаднай вадоў. Захоўваць сродак у халадзільніку.
- Пры кашлі курльшчыкаў 5 ст. лыжак здробненых часнак баклажанаў заліць літрам вады, кіпяціць на малым агні 20 хвілін. Пакла-дзіць адвар невялікімі порцыямі ў цёплым выглядзе.

ГОНАР ЗВАЦЦА ПАЭТАМ

Свой «Дзень нараджэння» паэт Сяргей Грахоўскі аднойчы выра-біць адзначыць усёй грамадой — так называлася яго першая кніга. І цяпер, калі творчы няма на гэтым свеце, яго дзень нараджэння за-стаецца святам для чытачоў.

Да яго 95-годдзя ў Літаратурным музеі імя Пётруся Броўкі адкрыла-ся выстава «Свята паэта». Свята найперш нясуць кнігі Сяргея Гра-хоўскага — іх выйшла больш за 60. Хоць да чытача гэты аўтар стаў ад-крыты ў сталым узросце, загарта-ваным сталінскімі лагерамі, дзе прайшоў амаль 20 гадоў яго жы-цця. Але нягледзячы на ўсё выпра-баванні ён здолеў захаваць выш-ны духу, заставаўся інтэлігентным і добраазлітым, творчым чалавек-ам. У тых умовах, сярод людзей, якія імкнуліся выхчыць лобым шля-хам, ён імкнуўся захаваць у сабе чалавека, каб мець гонар звацца паэтам. Пра лёс і пра творчасць гэта-га чалавека, які быў надзелены рознымі талентамі, распавядаюць фотадзімкі з сямейнага архіва, якія прадставіла дачка паэта Таццяна Грахоўская. Тут жа яго рукапісы, запісныя кніжкі. І думкі пра чалавек-аго свет, якія даносіць яго кнігі.

Ларыса ЦІМОШЫК.

АДЧУЎ СЯБЕ ТАРАНЦІНА

Усіх ахвотных чакае і адкрыты фестываль смешнага відэа «КВЕН-цін-2008». Да ўдзелу ў ім дапусца-ецца любы ахвотнік або аўтарскі ка-лектыў — усё тьма, хто лямчы, што лны знілі, і канцэртавалі, зрабілі або перадабраві і пераагульні смешны відэаролік працягласцю 3—4 хвіліны. Конкурсныя работы (а таксама ін-фармацыя пра іх аўтараў) і кантак-тыя звесткі) прымаюцца да 10 ліста-пада на адрас: 220030, г. Мінск, вул. К. Маркса, 40—47. Магчымы таксама варыянт электроннага пера-сылкі — у такім выпадку аўтарам трэба ролік выласці ў інтэрнэт, а спасылку на яго і дадатковую ін-фармацыю адправіць на электрон-ны адрас logo@kvn.by. Тэхнічныя патрабаванні да работ — фармат DVD, якасць карцінкі 720*576, гук — стара, 48000 Гц.

Арганізатары фестывалю адба-рыць лепшыя ролікі, правядуць па-дзел на намінацыі і падрыхтуюць для пераможцаў у кожнай катэ-горыі прызы. Цырымонія ўзнагаро-джання «саміх сабе рэжысёраў» адбудзецца 23 лістапада.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

СЁННЯ

Месяц
Перша кватра.
Месяц у супор'і Льва.

Імяніны
Пр. Афанасій, Пятра, Абрама, Канстанціна, Максіма, Якава, К. Ладзіі, Саламеі, Аляксандра, Марка, Філіпа.

Мінск	7.51	17.56	10.05
Віцебск	7.44	17.43	9.59
Магілёў	7.41	17.46	10.05
Гомель	7.35	17.46	10.11
Гродна	8.06	18.12	10.06
Брэст	8.03	18.15	10.12

Надвор'е на заўтра

Віцебск	7.51	17.56	10.05
Гродна	7.50	17.56	10.05
Мінск	7.47	17.56	10.05
Магілёў	7.51	17.56	10.05
Брэст	7.51	17.56	10.05
Гомель	7.51	17.56	10.05

Геамагнітныя ўзрушэнні

0 гадз. 03 гадз.
18 гадз. 06 гадз.
15 гадз. 12 гадз.

Абвясцілі:
— няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
— невялікія геамагнітныя узрушэнні
— слабая геамагнітная бура

...у суседзі

Варшава	+7...+9°C
Кіев	+14...+16°C
Рыга	+10...+12°C
Вільнюс	+4...+6°C
Масква	+8...+11°C
С.-Пецярбург	+8...+10°C

22 кастрычніка

1962 год — пачатак Карыбскага крызісу — найбуйнейшага абваст-рэння адноснай паміж СССР і ЗША за ўвесь пасляваенны перыяд, які на-прамую паставіў свет перад небяспэкай ядзернай вайны. Непарэднай прычынай крызісу стала тай-нае размяшчэнне на Кубе саветскіх ракет з ядзер-нымі боегалоўкамі.

1797 год — у Парыжы зроблены першы скачок на парашуце з паветранага шара.

«Да сярэдзіны жыцця лёс нас цягне, пасля — ужо толькі надштурхвае».

Уладзіслаў Гужарчык, польскі афарыст.

ДЗЯЖА

Дзяжа — драўляная ёмістасць, у якой ставілі цеста (рошчыну) для хлеба, ежы, якую славянскія народы лічылі самай сакральнай. У культуры ўсходніх славян дзяжа надзялялася прадчуравальнай магіяй і стала сімвалам багацця, дабра-быту і здароўя, а таксама працягу жыцця на зямлі. Яна стала ўвасабленнем жыццёвай патэціі. Дзяённы гаспадыні, калі яна апускала ў дзяжу рашчыну і выпкала хлеб, парываювалі з нараджэннем новага жыцця. Лічылася, як «рас-це» цеста, так «спор» (поспех, дабрабыт) будзе «расці» ў хаце.

- У сувязі з гэтым дзяжу выкарыстоўвалі ў сямейна-радавых і ка-ляндарных абрадах. Так, сярод славян даволі вядомы абрад, падчас якога нявесту саджалі «на пасада». Пасадыць нявесту «на пасада» азна-чала не што іншае, як пасадыць нявесту на дзяжу, пакрытую кажухом. Часам у дзяжу клялі хлеб з соллю. Гэты абрад быў асабліва характэр-ны для Беларусаў і Польшчы. Абавязковай умовай гэтага абраду была цягліцавы нявесты. Лічылася, калі «чыстыя» нявесты сядзе на дзя-жу, то абрацьце яе, і будзе пакарана ўсё сям'я; сем гадоў не будзе радзіць хлеб, вяселлі жывёла, нараджацца дзеці. У розных рэгіёнах гэты абрад маглі выконваць у розны час: нявесту саджалі на дзяжу, калі распілялі косы, калі надзівалі вэлом, пры сустрацы ў нядзею пасля вячэння, у аўтарак пасля першай шлюбнай ночы.
- Дзяжу выкарыстоўвалі і ў абрадах, звязаных з ахоўнай магіяй, каб спыніць град ці пажар, перасцерагнуць ад удару маланкай і г.д. Так, у час навалы наці ці пажару жанчыны выносілі на падворак дзяжу, хлеб-ную лапату і крышку ад дзяжы.
- Часам дзяжу выкарыстоўвалі і ў лечобнай магіі.
- У час улазіць першым у хату пуншалі кошку, пегія, а потым усюсіні дзяжу. Гаспадар не дзяжу з рошчынай і прасіў нябёсы, каб у новай хаце ніколі не зводзіўся хлеб.
- Пры майстраванні дзяжы неабходна было прытрымлівацца шрагу правілаў: напрыклад, хлеб у дзяжу будзе заўсёды «фраці», калі дзя-жу вырабіць за адзін дзень з дзясны, у якую трапіла маланка.
- Калі куплялі дзяжу, неабходна было адзначаць «мужчынскую» і «жаночую» дзяжу, набываючы, безумоўна, жаночую. Для гэтага лічылі кліткі: цотная колькасць называлася «дзіж», няцотная — «дзіжа».
- У хаце да дзяжы былі самыя паважальныя адносіны. Дзяжу з цес-там накрывалі ручніком і ставілі на стол ці ў чыровны кут.
- Дзяжа, якая лічылася асноўным атрыбутам жанчыны, была надзе-лена рысамі чалавека і стала «жывой» рэччу ў хаце. Згодна павяр'ям, дзяжа любіць чалавека месца, не церпіць шуму, мітусі, па ей нельга стукаць, ставіць яе на зямлю, яна страшэнна «хлога» вока. У адварот-ным выпадку цеста не вырасць і хлеб не атрымаецца.
- Калі дзяжа «савалася» гаспадыні неабходна было выкачаць шэраг магічных дзеянняў: пацерці яе цыбульай, часнаком, абкурціць ку-пальскімі травамі, абчысціць хрышчэнскай вадоў, пасыпаць чавырво-вай соллю ці спасэаскімакхам.
- Ва ўсходніх славян было не прынята пазычаць дзяжу. Казалі, што «дзяжа не паважае чужыя парогі». Лічылася, што той, хто дасць сваю дзяжу, назаўсёды развітаецца з сямейным шчасцем, прыбыткам, да-брабытам, яго дачкі не выйдзюць замуж, а сыны не ажыяцца.
- Дзяжу не мылі, а скрэблі, каб у яе шчыльна заўсёды заставалася крыху цеста. Гэта рабілі наўмысна, каб хлеб у доме ніколі не скончыўся.
- У некаторых мясцовасцях вядомы рытуал ачышчэння дзяжы, які праводзіўся ў чацвер на Страсныя тыдні. Дзе-нідзе гэты рытуал вядоўлі ў сераду ці пятніцу на Страсныя тыдні, а таксама напярэдні Ражства Хрыстова, у дзень Увядзення Багародзіцы ў храм. Дзяжу стар-ранна скрэблі, церлі соллю, цыбульай, часнаком, абкурвалі воскам, ве-рсам, каб дзяжа была заў